

GLAS

umirovljenika

Glasilo Sindikata umirovljenika Hrvatske

Broj 334

ISSN 1849 -7837 // Zagreb, listopad 2024. // Godina XXX.

UVODNA RIJEČ

Odgođena staračka generacija u mreži fiskulturnika Špika

Piše: Jasna A. Petrović

Meni je zlo? A vama nije? Toliko agresije u javnoj komunikaciji nismo doživjeli od zadnjeg rata. Prepucavanja, vrijeđanja, gađenje, desničarski diskurs u poimanju stvarnosti, neki čudni nekompetentni ministri s dvojbenim obrazovanjem i još dvojbenijim teorijama u svom sektoru. Ministar demografije koji u visini duple prosječne penzije angažira vanjske savjetnike o demografiji i rađanju, i, naravno, svi su muškarci. Pa plameni jazavci i beskrajna potreba za dvoličnošću prema desničarskom naslijeđu, vožnje helikopterima i vojnim brodovima na porciju jastoga, bahatost prema novinarima, podcjenjivanje javnosti, vrijeđanje stranih državnika, sve se to iz politike, podmazane utrostručenim plaćama, preselilo u umirovljenički milje, na društvene mreže, gdje je ciljem gadići svakoga tko nešto zagovara, vrijeđanje bez granica. A s druge strane sve više lopovluka, nasilja, korupcije, besramnog bogaćenja političara na svim razinama, sporost tužilaštva, sudstva, kaznenog sustava.

Ja više ne volim takvu zemlju u kojoj su bahati ponizili najranjivije, baš najslabije, marginalizirane i obezvrijeđene starce, godinu dana su im blokirali i socijalni dijalog i realizaciju obećanih poboljšica. Ne volim političare koji su preko noći sebi podigli plaće za 83 posto osnovice, a starce su ove godine odgodili, kao da ovi imaju dovoljno preostalih godina života. I sada slatkorječivo govore kako je puno toga postignuto, a da im se pri tome u očima kao Paji Patku vrte njihove vlastite novčanice, zarade, vile i jahte.

I onda se pojave i u drugim slojevima ljudi koji bi htjeli biti baš takvi razgoropađeni političari koji misle da je to win-win formula za uspjeti se na vrh. I tako se rode i novi-stari umirovljenički lideri i vuku narod na nos. Jedan Špika grmi s govornice na glavnom trgu u Zagrebu i zadivljuje svojim psokvama i uvredama vlasti, ali samo izvršne, psuje po svim strankama i udrugama, vrijeđa snagom velikog vođe, a ne čisti svoje tragove, već ih zatrpava samo očajem većine osiromašenih umirovljenika, koji nisu kao on promijenili šest-sedam stranaka, od umirovljeničkih, preko vladajućih u državi i gradu; bio je u Nadzornom odboru splitske Zračne luke, gradski vijećnik u Trogiru, ma teško je pobrojati gdje se sve ugurao. No, on ne priča kako je kroz svoj „Šibopromet“ uništio gomile firmi u stečaju, i robne kece u Splitu i po Dalmaciji, te skoro 500 radnika ostavio bez posla, a neke i bez penzije.

Na listi Karamarkove Domoljubne koalicije 2016. dobio je najmanje glasova, samo 131, ali njegova golema ambicija nije posustala. Onda ga je spašavao tadašnji HSU-ovac Lazar Grujić koji ga je uhljebio kod Bandića na sportskim terenima, a ovaj je onda uletio i u Sabor, na kratko. Lazaru je ukrao čak i naziv nove umirovljeničke stranke Blok umirovljenici zajedno

Fiskulturnik Špika je fakat trebao završiti u DP ili HDZ-u gdje su u modi političari s Kineziologije, pa makar i iz Dervente. No, eto, sad se uhvatio umirovljenika, i najavljuje nove „štrajkove“ i prosvjede i nada se biti savjetnikom novog, valjda i budućeg predsjednika Milanovića, za umirovljenike. Nego za što? Pa iz njihove zdjele kljuca od svoje 47. godine iako je tek ove godine otišao u mirovinu. Je, umirovljenike se lako obrađuje. Oni čak plešu po Trgu kako Špika govori, a tužno je što se tamo pridodaju, ma kako s dobrim namjerama, i poneki predstavnici SDP-a i Možemo, i sindikalni alternativci. Glavno da se više, da se psuje, da se galami. A ne da se vodi socijalni dijalog i pregovara. Nazdravljajte!

U OVOM BROJU:

NOVA PRILIKA ZA VEĆE MIROVINE
 **Potpisan Sporazum
 o osnivanju
 Nacionalnog vijeća**

UOČI PREDSJEDNIČKIH IZBORA

**Predsjednik RH
 Milanović i
 kandidatkinja
 Kekin otvoreno
 za Glas
 umirovljenika**

**KAKO SVJETSKA BANKA
 GULI HRVATSKE MIROVINE
 Ideje za krah svake
 vrste solidarnosti**

ŽELJKO ŠEMPER:

**Što Plenković na
 mostu dao, Primorac
 će na ćupriji uzeti!**

**PALIJATIVA
 I smrt će biti nešto
 sasama ljudsko**

Vodič HZZO-a

info.HZMO

Poštarina plaćena HP-u d.d. u sortirnici 10200 Zagreb
 Šalje: Sindikat umirovljenika Hrvatske,
 Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2, 10 000 Zagreb

Potpisan Sporazum o osnivanju Nacionalnog vijeća

Pet i pol mjeseci nakon održanih parlamentarnih izbora, 1. listopada 2024. godine u Banskim dvorima konačno je potpisan Sporazum o osnivanju Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe. Sporazum je potpisan na simboličan datum, na Međunarodni dan starijih osoba, a u ime Vlade RH potpisao ga je predsjednik Vlade Andrej Plenković, a u ime Matice i Sindikata umirovljenika Hrvatske Višnja Fortuna te Jasna A. Petrović.

„Glavni cilj potpisivanja Sporazuma je usmjerenost povećanju mirovina, kako bi one bile adekvatnije i kako bi naši sugrađani kvalitetnije živjeli. No, riječ je i o kvalitetnijoj skrbi za umirovljenike i starije osobe. U Hrvatskoj stanovništvo stari i zato je važno da zajednički formuliramo politike koje će unaprijediti položaj umirovljenika,“ istaknuo je premijer Plenković nakon potpisivanja sporazuma.

Premijer je kazao kako će Vlada do sljedeće godine uvesti novu formulu usklađivanja mirovina u omjeru 85-15, te da će se od 1. siječnja 2026. uvesti godišnji dodatak za umirovljenike (tzv. 13. mirovina). Podsjetimo, SUH je obećanje o tim izmjenama dobio još u studenom 2023. godine na sjednici Nacionalnog vijeća, te je i dalje riječ o odgađanju prijeko potrebnih brzih izmjena Zakona o mirovinskom osiguranju. Premijer je obećao i da će do kraja novog mandata prosječna mirovina narasti najmanje 30 posto i iznositi 750 eura.

Predsjednica SUH-a Jasna A. Petrović pak kazala je da smatra da Vlada da preporuku da se u svakoj županiji osnuju Vijeća za umirovljenike i starije osobe.

„Ima jako puno decentraliziranih stvari koje se mogu regulirati na razini gradova, općina, prije svega županija. Tu nisu samo u pitanju domovi, smještaji, nego i besplatni prijevozi pa čak i određene porezne intervencije. Na tu razinu treba se spustiti borba protiv siromaštva i dostojanstven život umirovljenika,“ kazala je Petrović.

Okupljeni novinar pitali su i podržava li SUH prosvjed kojeg je isti dan održala politička stranka BUZ.

„Mi podržavamo svaki prosvjed, svaki zahtjev neovisno tko ga provodi i s kojim ambicijama i željama. Nismo suorganizatori ovih prosvjeda, niti smatramo da će uroditi nekim velikim pomacima, jer smatram da su dosta netransparentni njihovi zahtjevi. S gospodinom Špičkom i s kolegicom Fortunom smo se susreli više puta, pokušali

smo definirati zajedničke zahtjeve, ali nismo uspjeli, jednostavno kod njih je više na snazi populizam, a mi moramo kroz dijalog raspravljati kako ćemo stvoriti novce, kojim metodama postići poboljšanje,“ odgovorila je Petrović, kazavši i kako zahtjev s prosvjeda o udjelu prosječne mirovine u prosječnoj plaći da iznosi 60 posto je star koliko i SUH,

barem 30 godina, jer to je prosjek EU kojemu težimo.“

„Oni su izabrali političku promociju, oni su politička stranka, da su uspjeli dobiti na izborima onda bi govorili na saborskim govornicama i predlagali zakone i tada bi puno više morali i mogli raditi. Mi ćemo upravo dijalogom pokušati ostvariti te ciljeve, popraviti će se formula usklađivanja mirovina i bit će jedna od najboljih u Europi, svakako je uspjeh i uvođenje kompenzacijskih mjera koje se odnose na žene, jer su one bile dosta nezaštićene u socijalističkom sustavu kad su imale vrlo niske porodijske naknade, dječje doplatke, a sada se to popravljaju,“ poručila je Petrović i rekla kako SUH traži da se ukine sav porez za sve mirovine do određenog iznosa, primjerice do najviše najviše prosječne plaće u županijama.

„Radujemo se što će se raspravljati o 13. mirovini, iako nam nikako ne odgovara što bi to bilo tek 2026. godine, želimo i da se ukine penalizacija, ljudi nisu krivi što su se zatvarale tvornice i prodavale po kunu, a oni završili nezaposleni na ulici, a imamo i četiri različite stope penaliziranja. Također smo i protiv prijedloga Svjetske banke da se povećava dob za umirovljenje na 66 i pol godina. Znači da su sindikati rekli „67 je previše“ i to može samo izazvati nove ulice i nove referendume,“ zaključila je Petrović.

Predsjednica Matice Višnja Fortuna je pak rekla kako Matica nikad nije bila organizator prosvjeda i da to nije njihov način djelovanja.

„Gledam drugačije na prosvjed, kolegica Petrović je više u tome nego ja što se tiče prosvjeda, ali pravih prosvjeda, ne ovih kao danas. Matica nikada ne zagovara prosvjede, odnosno tko želi, nikada nismo rekli ne možete ići, ne smijete, uputili smo ih, gdje treba ako netko želi, ali da bi mi bili suorganizatori prosvjeda nismo bili, i vrlo teško da ćemo biti. Jer ovo je sada politički prosvjed, koji većinom se organizira prvo iz osobnih interesa. Nijedan prosvjed ili peticija nije završila da nismo sjeli za stol, uvijek moramo sjesti za stol, i upravo je ovo Nacionalno vijeće koje treći puta potpisujemo način kako djelovati. Puno je napravljeno, ali imamo još puno posla pred nama,“ kazala je Fortuna, dodavši da uz povećanje mirovina se Matica zalaže i za jačanje vaninstitucionalne skrbi, te je pohvalila otvaranje 18 centara za starije osobe diljem Hrvatske.

Ministar Piletić je pak poručio kako već tri godine djeluje Radna skupina za analizu mirovinskog sustava te da uskoro idu izmjene Zakona o mirovinskom osiguranju koje će isto raditi nova radna skupina, naglasivši da će se godišnja naknada sigurno vezati uz dužinu mirovinskog staža, jer će to potaknuti zaposlene da duže ostaju u svijetu rada.“ Navodno se ne planira povećanje uvjeta dobi za umirovljenje.

„Zadnjim izmjenama ZOMO-a povećali smo bonifikaciju za svaki mjesec duljeg ostanka u svijetu rada, predložiti ćemo fleksibilizaciju tih uvjeta, kako bi i bonifikacija i vremensko razdoblje ostanka u svijetu rada bili dulji nego sad. Upravo zato i ovaj godišnji dodatak na mirovine je jedan element koji može utjecati na povećanje prosječnog mirovinskog staža, ali na način da uđe i u prosjek mirovine, kako se ne bi dogodilo da poput jednokratnih dodataka koje smo isplaćivali to ne ulazi u prosjek, pa pričamo o udjelu od 47 posto mirovine u plaći, a on je zapravo veći,“ kazao je Piletić, dodavši i kako će jedan od ciljeva biti da se po uzoru na županijska gospodarsko-socijalna vijeća doista formiraju i županijska vijeća za umirovljenike i starije osobe.

Ideje za krah svake vrste solidarnosti

Bilo je to davne 1995. godine u Opatiji, započeo je svoju priču Zoran Anušić, viši savjetnik Svjetske banke, na sastanku Radne skupine za analizu stanja mirovinskog sustava 25. rujna 2024. Da, Anušić je često u medijima izjavljivao da „preuzima očinstvo hrvatske trostupačne mirovinske reforme kao bivši pomoćnik ministra financija koji je bio zadužen za tu stvar, a onda je uključio Svjetsku banku kao instituciju koja ima znanje, novce i čije se preporuke podudaraju s onim kako je hrvatska vlada, odnosno on sam, zamislila koncept reforme“.

Da, dobro pamtimo kako je tom prigodom u Opatiju doveden Jose Peñera, bivši ministar za mirovine vlade čileanskog diktatora Pinocheta, koji je prethodno u vlastitoj zemlji privatizirao mirovinski sustav i izazvao nepamćene posljedice po siromašne radnike i građane, a isti je recept nudio i brojnim europskim zemljama, npr. Španjolskoj, a eto i Hrvatskoj. Anušić, potvrdivši da dragovoljno preuzima očinstvo novog trostupačnog hrvatskog mirovinskog sustava, sa zadovoljstvom je prihvatio poziv ministra Marina Piletića da napravi prijedlog zagrebačkog ureda Svjetske banke za novu hrvatsku mirovinsku reformu. Glavni mu je izlagač bio dr. Danijel Nestić, koji već godinama opslužuje Svjetsku banku i hrvatski financijski sektor.

Protiv bolje formule usklađivanja

Pa eto što ti znanstvenici bliski međunarodnoj financijskoj industriji kroje za hrvatske radnike i umirovljenike. Zadatak im je, kažu, dodatno ojačati održivost mirovinskog sustava poticanjem duljeg radnog vijeka, jačanjem drugog mirovinskog stupa i povećanjem najnižih mirovina. Oni to smatraju snaženjem adekvatnosti mirovina.

Svjetska banka, priznaju naši dečki, kažu kako Hrvatskoj nije potrebna radikalna reforma, ali je potrebna korekcija odrednica i parametara u sva tri mirovinska stupa. Pa eto što nam predlažu, nakon što su dobili upute od Piletićevog ministarstva, jer neka prethodna obećanja postignuta na Nacionalnom vijeću za umirovljenike i starije osobe moraju biti poštovana. Tako je Svjetska banka suglasna da se za sadašnje umirovljenike uvede povoljnija valorizacija i indeksacija (85:15 posto), iako misle da je to previše. A kako je siromaštvo onih s najnižim mirovinama sve vidljivije, predlažu šest posto povećanje AVM-a za

najnižu mirovinu. No, sada dolazi i nešto zanimljivo, što se tiče svih umirovljenika, a to je povećanje dodatka za mirovinu od sada najviše 27 posto na 30 posto. Punu skalu nisu objasnili.

Džabe svi mamci

No, eto i elemenata preporuke za buduće umirovljenike, one koji bi u mirovinu kretali već od iduće godine: prvo, to je povećanje dobi za umirovljenje simultano (?), jer će to smanjiti deficit mirovinskog sustava. Ovdje treba staviti nekoliko upitnika. Prvo, nije li to direktni šamar sindikatima koji su u akciji „67 je previše“ uspjeli skupiti dovoljno potpisa za referendum protiv povišenja dobi za umirovljenje? Drugo, nije li najveći deficit u hrvatskom mirovinskom sustavu zbog visokih tranzicijskih troškova drugog mirovinskog stupa, a ne zbog dobi za odlazak u mirovinu, kad se zna da je prosječna dob svih EU zemalja također 65 godina?

Zatim, dr. Nestić kaže kako drugi stup ostvaruje svoju funkciju i bilo bi štetno zatvarati ga, ali da za sada ne treba provesti mjere za unapređenje stope prinosa i administrativnog okvira drugog stupa, ali svakako treba povećati doprinos kod sljedeće mirovinske reforme?! Zanimljivo bi bilo saznati koja je to „svoja funkcija“ kad je jasno da unatoč svim mamcima za odlazak u mirovinu iz dva stupa, i dalje 80 posto svih novoumirovljenih bira tzv. povratak u prvi stup, jer tamo imaju nešto višu mirovinu.

Sto posto za bogataše

I gle čuda, mukom izborna pravo izbora pri umirovljenju iz jednog ili oba obavezna stupa, Svjetska se banka ne usuđuje osporiti, te se slažu da to pravo izbora treba zadržati, ali, kažu, „treba osigurati da mjere financirane iz proračuna ne utječu na izbor, pa nisu za to da država samo umirovljenicima u prvom stupu plaća dodatni staž za majke (prije 6, a sada prijedlog o 12 mjeseci), te i budući jednokratni dodatak na mirovinu plaća samo prvostupašima, već

i „štedišama“ iz drugog stupa. Pravo ludilo da ništa ne plaćaš za međugeneracijsku i unutargeneracijsku solidarnost, ali tražiš dobit sto posto.

Dakle, Svjetska banka i dalje inzistira da drugi mirovinski stup, za razliku od Poljske, Slovačke, Estonije, Češke, Slovenije itd. bude obvezatan, ali sada i nešto što se zove dobrovoljni treći stup i država za njega daje plaća štedišama poticajna sredstva i daje porezne olakšice, već sada traže da se i dobrovoljni stup pretvori u obvezatni, tzv. automatskim uključivanjem svih zaposlenih u dobrovoljne mirovinske programe, a onda svaki pojedinac ima pravo pod određenim uvjetima izaći iz tog trećeg stupa. Lukavo, dečki, baš lukavo!

Život na jaslama države

K tome, iako Hrvatska ima gotovo najnižu stopu mirovinskog doprinosa u Europskoj uniji, oni su protiv da se povećava taj doprinos. Svašta bi oni još smanjili i ograničili, pa tako i ograničili primjenu polaznog faktora za dugogodišnje osiguranje na najviše 60 mjeseci, a k tome bi smanjili dob temeljem beneficiranog staža te izjednačili stopu doprinosa za rad i za drugi dohodak te autorske honorare.

Najviše, pak, pozornosti i prijedloga daju za novo poboljšanje drugog stupa i kombiniranih mirovina, kao liberalizaciju investicijskih limita, ukidanje limita za jednokratnu isplatu iz drugog stupa... što je osobito dvojbena. Naime, svrha mirovine je zaštita od siromaštva u starosti, te se zato plaćaju doprinosi, a oni bi omogućili čak da se u gotovini podigne tzv. mirovinska štednja iz drugog stupa, umjesto sadašnjih 20 posto, pa bi onda ti novci služili za krstarenje, vraćanje dugova i ovrhe, a bez mirovine bi se živjelo na račun države, na račun onih koji pošteno rade.

I tako su govorili otac hrvatske mirovinske reforme Anušić i glasnogovornik dr. Nestić. Pa baš nas zanima odgovor Ministarstva rada i mirovinskog sustava, te hoće li radnici i umirovljenici opet morati na ceste.

Jasna A. Petrović

Ukinuti penalizaciju s punom dobi za umirovljenje!

Da li je pravedno penalizirati zbog prijevremene mirovine umirovljenike čiji to nije bio osobni izbor, već su zbog hrvatske privatizacije i propasti firmi masovno slani u burze ili, pak, slani u lažne invalidske ili prinudne prijevremene mirovine? Da li je pravedno da im se doživotno oduzima penalizacija, ali ne svima ista po godini, već kako je koja vlada mijenjala. Onda je od više različitih mogućnosti određivanja penalizacije, odlučeno da se unificira i iznosi 9 posto za pet godina.

Tako je do 2008. godine kazna bila 0,15 posto po godini ranijeg odlaska u mirovinu od onog propisanog za starosnu mirovinu tj. 6 posto za pet godina, a onda je gospođa Kosor 1.1.1999. godine podigla na čak 20,4 posto. Onda je ministar Pavić uspio taj krvoločni odbitak smanjiti na 18 posto po njemačkom modelu, da bi se nakon prijetnje sindikalnim referendumom 2020. godine penalizacija za pet godina smanjila na 12 posto. To još traje. Dokle? Pohlepni dečki iz Svjetske banke bi je bitno podigli, a umirovljeničke udruge i neke stranke bi penalizaciju smanjili na minimalni iznos od 6 posto za pet godina ili skroz ukinuli.

Dvostruko kažnjavanje

Naime, kad je jasno da je svaka mirovina izračunata na bazi godina staža i visine uplaćenih doprinosa, kakva je logika da se nastavlja kažnjavanje prijevremenih umirovljenika i nakon dostignute dobi za tzv. puno umirovljenje? Već su kažnjeni visinom mirovine, penalizacijom do starosne dobi za umirovljenje i onda ta doživotna kazna mora biti ukinuta. Ne, hrvatski političari vole guliti umirovljenike, pa bi im ostavili doživotnu penalizaciju i kad to nije ni u primisli bio njihov izbor.

Druga je stvar u većini europskih zemalja gdje se u prije-

vremenu mirovinu odlazilo zato jer se htjelo iskoristiti umirovljeničke dane za krstarenje na krucerima, čuvanje djece uz naknade, dodatne poslove ili naprosto odmor. Bilo bi bolje da se onda smanjivala mogućnost godina prijevremenog odlaska u mirovinu, kako je to u Italiji npr. tri, a ne pet godina, i to s umanjnjem od 2,3 do 2,9 posto po godini ili u Belgiji gdje se može umiroviti tri godine ranije, iako sa čak 5,1 posto penalizacije po godini. No, to nisu prinudni odlasci u mirovine, već po vlastitom izboru. Istina, Velika Britanija i Mađarska nemaju mogućnost prijevremenog odlaska u mirovinu, a u susjednoj Sloveniji je moguće umiroviti se 5 godina ranije, uz smanjenje od 1,2 do 3,6 posto, ovisno o stažu.

Bez pravde

No, ono što je najvažnije jest prosječni rad staž koji za starosne umirovljenike iznosi nešto manje od 31 godine, a za prijevremene umirovljenike gotovo 36 godina, a za muškarce čak 38. I što nam to govori: da su daleko više godina radili upravo oni koji su uplatili više doprinosa za mirovinu, a prosječna im mirovina iznosi 560,97 eura, dok je onima koji su četiri godine manje radili, e pa njihova je mirovina viša – čak 571,46 eura. Gdje je tu pravda?

Sindikat umirovljenika Hrvatske svojim programom rada već godinama zagovara ukidanje penalizacije za žrtva prinudne mirovine danom stjecanja dobi za starosnu mirovinu. U to je jedino ispravno. Jer mi smo postkomunistička zemlja, s uništenom proizvodnjom i poljoprivredom, zemlja uneređenog mirovinskog sustava, i s mnogo žrtava privatizacije na hrvatski način, a to su ponajviše umirovljenici. I zato ćemo se i na prvoj sjednici Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe boriti da se doživotna kazna ukine.

Jasna A. Petrović

Zastupnicima usklađivanje od 127 eura!

Dok neki u državi jedva preživljavaju s mirovinom u iznosu od 300 ili manje eura, drugi pak svaki mjesec na račune dobivaju visokih 2.164,75 eura. To su zastupnici Sabora, članovi Vlade, suci Ustavnog suda i glavni državni revizor. Oni se svi vode kao jedna kategorija, a takvih korisnika je 684 i u prosjeku imaju 32 godine i devet mjeseci staža. U srpnju 2024., odnosno prije isplate usklađene mirovine, zastupnici u Saboru i članovi Vlade su imali mirovinu u iznosu od 2.038 eura. Prije godinu dana je ovu mirovinu primilo 678 osoba, dok su dobili 1.844 eura. To je iznos manji za čak 321 euro. Prije pet godina je situacija također bila znatno drugačija. Tada je bilo 669 saborskih zastupnika, članova Vlade i ostalih iz kategorije koji su dobivali 1.331 eura. Za usporedbu, radi se o 834 eura manje u razmaku od pet godina. (mirovina.hr)

STARCI TRI PUTA SKUPLJI Privatni osiguravatelji poskupili dopunsko zdravstveno osiguranje

Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje (HZZO) za sada neće podizati cijenu police dopunskog zdravstvenog osiguranja koja ostaje za sve osiguranike 9,29 eura mjesečno dok su privatnici dijelom poskupjeli, a cijene njihovih polica kreću se od 7 do 37 eura, ovisno o dobi i paketu usluga. U HZZO-u kažu da imaju 2.146.169 aktivnih polica dopunskog zdravstvenog osiguranja, od toga 1.588.793 polica uz plaćanje, te 557.376 polica na teret sredstava državnog proračuna. Ističu i da bilježe sve veći broj osiguranika budući da su zadržali istu cijenu, za razliku od privatnih osiguravatelja koji su krajem prošle godine najavljivali povećanje cijene police dopunskog zdravstvenog za više od 20 posto.

Dopunsko osiguranje starije osobe plaćaju čak trostruko skuplje nego mladi. Riječ je o policama koje nude sva osiguravajuća društva u Hrvatskoj. Mirovina.hr je provjerila koliko bi ona koštala za 65-godišnjaka. Među osam ponuda, najjeftinija košta 18 eura, a ona najskuplja ide sve do 30 eura mjesečno. Za mlade su iste ponude trostruko jeftinije. S druge strane, HZZO nudi svima jednaku cijenu od 9,29 eura mjesečno, bez obzira na životnu dob.

Niske mirovine – naslijeđe divlje privatizacije

U prošlom broju našeg mjesečnika predstavili smo predsjedničke kandidate, Dragana Primorca i Mariju Selak Raspudić, a u međuvremenu svoju kandidaturu za predsjednicu istaknula je iz stranke Možemo i Ivana KeKin, pa donosimo i njezin pogled na umirovljeničku problematiku.

➤ **Sigurno vam je poznato da je svaka treća starija osoba od 65 godina u riziku od siromaštva. I dok su posljednjim usklađivanjem mirovine rasle 7,46 posto, istovremeno najvišim državnim dužnosnicima su plaće povećane i deseterostruko više od tog postotka. Umirovljenici, očekivano, to doživljavaju s ljutnjom. Što mislite da bi trebalo učiniti da se poboljša položaj umirovljenika?**

Prije komentara o dužnosničkim primanjima, htjela bih vas podsjetiti kako smo se moje kolegice i kolege i ja dosljedno zalagali za poboljšanje materijalnog položaja umirovljenika povrh redovitih zakonskih usklađenja - dakle, da se podigne opća razina svih mirovina određenih prema Zakonu o mirovinskom osiguranju. To nije lako, zahtijeva veliki proračunski napor jer bi samo jedan postotni poen povećanja tih mirovina zahtijevao dodatnih 60-65 milijuna eura iz proračuna godišnje, no smatramo da je nužno. Postoje i druge mjere za koje se zalažemo.

Najjednostavnija i vrlo opravdana je mogućnost da sve mirovine do razine prosječne neto plaće u RH oslobodimo plaćanja poreza na dohodak. To doduše neće u velikoj mjeri povećati mirovine, nekih se neće ni ticati (jer su neke mirovine manje od praga osobnog odbitka), ali neće u bitnom utjecati na proračunske prihode i svakako se čini primjerenim i potrebnim potezom.

Što se tiče usporedbe dužnosničkih plaća s mirovinama, mislim kako je sama usporedba za umirovljenike pomalo uvredljiva. I to je samo dodatni argument upravo za podizanje opće razine svih mirovina određenih prema Zakonu o mirovinskom osiguranju, o kojem sam govorila na početku.

Uz sve rečeno, kolege iz stranke i ja smo već više puta komentirali da je dužnosničke plaće, osobito ministarske, ustvari bilo potrebno povećati. Do sad su u predugom periodu bile neprimjereno niske s obzirom na razinu odgovornosti, kvalifikacija i angažmana koje te pozicije podrazumijevaju. Drugo je pitanje, kako se te dužnosti obnašaju. No jednako jasno smo komentirali da je ovo nedavno povećanje bilo neprimjereno i nepotrebno visoko. Naš je stav da je dužnosničke plaće trebalo (i treba) redovito usklađivati u primjerenom odnosu prema svim plaćama u javnom sektoru; dužnosnici i u tom pogledu jednostavno moraju dijeliti što se kaže sudbinu državnih i javnih službenika, odnosno proračunske mogućnosti.

➤ **Udjel prosječne mirovine u prosječnoj plaći u RH za lipanj 2024. iznosio je 40,54 posto, te je najniži od svih zemalja bivše Jugoslavije. Kako to komentirate?**

To je strukturni problem koji nije jednostavno riješiti. Kod nas je temeljni problem u nepovoljnom omjeru osiguranika i umirovljenika. Danas je on otprilike 1,4:1, a treba se sjetiti da smo u samostalnu državu početkom 90-ih krenuli s omjerom 3:1. S omjerom 3:1 situacija bi bila beskrajno lakša. Matematika je ovdje sasvim jednostavna: ako svaki prosječni zaposlenik izdvađa doprinos od 20 % svoje plaće, prosječnom bi umirovljeniku moglo pripasti $3 \times 20 \% = 60 \%$ prosječne plaće! Nažalost, odavno nije tako. To je naslijeđe divlje privatizacije, kraha nacionalne ekonomije u devedesetima i gašenja bezbrojnih radnih mjesta. Oporavak je težak i mukotrpan. Uostalom, rječit podatak je i ovaj: danas gotovo 48 %

potrebnih sredstava za isplatu mirovina dolazi direktno iz proračuna, a tek 52 % iz mirovinskih doprinosa. A sustav je dizajniran tako da bude samoodrživ i bez proračunskih intervencija (osim za mirovine koje se isplaćuju po posebnim propisima).

➤ **Poznato vam je da je većina europskih postsocijalističkih zemalja koje su uvele model obveznog drugog stupa ukinule takav model (a neke ga uopće nisu niti uvele). Hrvatska je, pak, od 1.1.2019. omogućila da se u trenutku odlaska u mirovinu može birati povoljnija varijanta, odnosno mirovina samo iz prvog ili iz oba stupa, a oko 80 posto umirovljenika se vraća u prvi stup, što dokazuje da je takav model vrlo velik teret za javne financije s obzirom na visoke tranzicijske troškove. Kako to tumačite?**

To što se 80% umirovljenika vraća u prvi stup ne znači da je takav model vrlo velik teret za javne financije, naprosto zato jer se s njima vraća i akumulirani dio mirovinskih doprinosa u drugi stup. To znači nešto drugo; naime, ovaj dvostupni model nije još zaživio u punoj mjeri i nije proizveo očekivane učinke. Ali to ne znači da taj model treba mijenjati. A tranzicijski trošak već je prošao svoj zenit i on je iz godine u godinu sve manji. Sustav je zapravo stabilniji u ovom modelu jer su principi međugeneracijske solidarnosti (na kojem se temelji prvi stup) i individualne štednje (na kojem funkcionira drugi stup) komplementarni. Jedan je otporan na inflacijske rizike, ali vrlo krhak s demografske strane, dok je s drugim upravo obratno. Rješenje je da se drugi stup unaprijedi, da se razvije njegov puni potencijal, ali istovremeno da se unaprijedi regulativa i nadzor njegova funkcioniranja.

➤ **SUH se godinama zalaže da se uvede i stalni godišnji dodatak na mirovine, tzv. 13. mirovina, koja postoji u većini članica EU. Podržavate li taj zahtjev?**

Zapravo ne. Mi smo uvjereni da svaki zahvat takve vrste služi kao neka zakrpa ili pomoć (ne želeći je podcijeniti) koja ne rješava problem u korijenu: a taj je da je opća razina mirovina preniska. Isto je s debatama o tome koju formulu treba primijeniti za usklađivanje mirovina, tj. trebaju li mirovine biti usklađivane prema rastu plaća ili prema rastu cijena ili prema nekom težinskom 70-30 ili 80-20 prosjeku ili kako god. To je marginalno. Mirovine bi bilo dovoljno usklađivati prema rastu cijena i to bi bila dovoljna zaštita od njihovog obezvređivanja. Zato je naš stav da mirovine određene prema ZOMO treba povećati, planski i sustavno tokom 3-5 godina, naravno na teret proračuna, bez dizanja mirovinskih doprinosa, da ih najprije dovedemo na primjerenu razinu. To nije ni lagano, niti može dati brze učinke. Ali uvjereni smo da je to jedini ispravni put. Svaki drugi potez, poput prigodnih blagdanskih ili sezonskih ili izbornih povišenja – premda na prvi pogled zvuči privlačno – samo predstavlja dodatni proračunski teret koji nas udaljava od sposobnosti i proračunskog kapaciteta za bitno i sistemsko povećanje opće razine mirovina.

Vladu nije briga za umirovljenike

Uz razne društveno-političke teme, predsjednik RH Zoran Milanović u svojim izjavama i obraćanjima dotakne se i umirovljeničke problematike, pa je primjerice početkom kolovoza 2024. u jednoj izjavi rekli kako su upravo hrvatski umirovljenici danas najviše pogođeni nepravdom i najmanje od svih u društvu osjećaju efekte gospodarskog rasta. Slijedom toga, a i s obzirom da se bliže uskoro i predsjednički izbori, odlučili smo ga upitati što misli o trenutnom položaju umirovljenika i starijih osoba.

➤ **Sigurno vam je poznato da je svaka treća starija osoba od 65 godina u riziku od siromaštva. I dok su posljednjim usklađivanjem mirovine rasle 7,46 posto, istovremeno najvišim državnim dužnosnicima su plaće povećane i deseterostruko više od tog postotka. Umirovljenici, očekivano, to doživljavaju s ljutnjom. Što mislite da bi trebalo učiniti da se poboljša položaj umirovljenika?**

Već dugo govorim i upozoravam kako Vlada ne vodi iskrenu brigu o hrvatskim umirovljenicima. Jer, povremena jednokratna pomoć koju im Vlada daje – i to uglavnom pred izbore ili blagdan – nije iskrena briga za umirovljenike već njihovo omalovažavanje. Dovoljno se samo sjetiti kako je Vlada pred izbore proljetos najavljivala povećanje mirovina koje bi zapravo, ispostavilo se, bilo manje od automatskog povećanja temeljem zakonskog usklađivanja. Kao da je umjetna inteligencija sastavila Vladin plan za umirovljenike, a ne ozbiljna politika. Tek kada sam javno upozorio na tu činjenicu, Vlada je korigirala svoja obećanja. Ali, ni to nije bilo dovoljno ni pošteno prema umirovljenicima. Podatak o riziku od siromaštva koji spominjete, kao i činjenica da preko 60 posto umirovljenika povremeno prima jednokratnu financijsku pomoć govori da hrvatski umirovljenici teško žive i da je nužno donijeti dugoročne odluke i mjere koje će trajno poboljšati položaj i životni standard umirovljenika. Ključna odluka je promjena formule za izračun mirovina.

➤ **Udjel prosječne mirovine u prosječnoj plaći u RH za lipanj 2024. iznosio je 40,54 posto, te je najniži od svih zemalja bivše Jugoslavije. Kako to komentirate?**

U Vladi nema političke volje ni sposobnosti da se na ozbiljan način riješi status umirovljenika. Rekao bih čak da ih nije briga za umirovljenike. U Vladi znaju da se samo promjenom formule za izračun mirovina može poboljšati položaj umirovljenika jer su, podsjećam, još prije šest godina obećali promijeniti tu formulu. Da je to učinjeno, danas bi udio prosječne mirovine u prosječnoj plaći sigurno bio puno veći, trebao je biti barem na 50 posto. Umjesto toga, od 2016. do danas taj udio samo pada. A država novca ima, ako ga je ikada imala dovoljno da ispravi nepravdu prema umirovljenicima, to je danas. Osim toga, Hrvatska već godinama bilježi gospodarski rast kojim se u Vladi vole hvaliti, ali kakve su koristi od tog rasta imali umirovljenici? Nikakve. Oni su zapravo jedina skupina hrvatskog društva koja ni na koji način nije osjetila rezultate tog gospodarskog rasta. I zato ističem kako hrvatska država mora i može povećati mirovine. Iako rast mirovina ovisi o financijskim i gospodarskim preduvjetima koji su danas povoljni, smatram kako država ima i svojevrsnu moralnu odgovornost za građane starije životne dobi. Mirovina predstavlja našu međugeneracijsku obvezu prema ljudima koji su, recimo to tako, svoju dužnost prema našem društvu odradili, koji su svojim radom gradili Hrvatsku i koji sada s pravom očekuju adekvatnu kompenzaciju za to.

➤ **Poznato vam je da je većina europskih postsocijalističkih zemalja koje su uvele model obveznog drugog stupa ukinule takav model (a neke ga uopće nisu niti uvele). Hrvatska je, pak, od 1.1.2019. omogućila da se u trenutku odlaska u mirovinu može birati povoljnija varijanta, odnosno mirovina samo iz prvog ili iz oba stupa, a oko 80 posto umirovljenika se vraća u prvi stup, što dokazuje da je takav model vrlo velik teret za javne financije s obzirom na visoke tranzicijske troškove. Kako to tumačite?**

Više je razloga zbog kojih mirovinska reforma u Hrvatskoj nije zaživjela u planiranom obujmu. Jedan od njih je činjenica što se izdaci za 2. mirovinski stup nisu povećavali sukladno planovima. A i samo tržište kapitala u Hrvatskoj se nije razvilo toliko da bi nudilo veće mogućnosti ulaganja i veće zarade mirovinskih fondova za buduće mirovine. Loše vođena politika spram umirovljenika i na tržištu rada je u tom razdoblju rezultirala stvaranjem jaza između prihoda i rashoda mirovinskog sustava koji je onda onemogućavao povećanje sredstava za 2. mirovinski stup i posljedično povećanje tranzicijskog troška koji je - i bez tog drugog koraka mirovinske reforme - bio prisutan. Potpuno je razumljiva odluka naših sugrađana da izaberu povratak u prvi stup ako će im mirovina tako biti veća. Imaju pravo izbora.

➤ **SUH se godinama zalaže da se uvede i stalni godišnji dodatak na mirovine, tzv. 13. mirovina, koja postoji u većini članica EU. Podržavate li taj zahtjev?**

Govoriti o tome danas posve je drugačije nego prije deset ili 15 godina jer je gospodarska situacija u Hrvatskoj danas daleko povoljnija. Kao što sam spomenuo, svi u društvu moraju osjetiti korist od gospodarskog rasta, tako da stalni godišnji dodatak ne vidim kao veliki financijski teret za državni proračun. Da se formula za izračun koju sam spominjao primjenjivala zadnjih sedam godina kao što je obećano, danas bi u prosjeku umirovljenici primali iznos jedne i pol mirovine više na godišnjoj razini. Smatram kako je promjena formule i uvođenje trajnog dodatka ispravan put kojim se može trajno poboljšati položaj umirovljenika i učiniti ih zadovoljnim građanima. Ponovit ću, umirovljenici ne mogu više ovako živjeti, to je neodrživo.

Igor Knežević

PALIJATIVA KAO DOBRA SMRT

I smrt će biti nešto sasvim ljudsko

Smrt je neizbježna biološka činjenica i izvjesna budućnost koja nas sve čeka, prije ili kasnije. Govoriti o smrti i umiranju nije jednostavna tema, međutim, sve smo više suočeni sa smrtonosnim bolestima i ljudima čije oboljenje više ne reagira na kurativno liječenje te im je potrebna palijativna skrb. Palijativna skrb je sveobuhvatna skrb, fizička, psihološka, socijalna i duhovna, a kojoj je cilj pružanje potrebne njege kako bi se pacijentima ublažila bol i omogućilo dostojanstveno umiranje. Zapravo, riječ je o povećanju kvalitete života, koliko god je to moguće, da bi se ljudima osigurala dobra smrt, smrt koja je modelirana prema želji umirućeg pacijenta.

Palijativna skrb ne pomaže samo onima koji boluju od neizlječivih bolesti, već i njihovim obiteljima, s težnjom da se svi skupa lakše nose sa svim nedaćama koje ovakva životna situacija donosi. U potrazi za odgovorima kako u praksi izgledaju svi segmenti palijativne skrbi, zaputili smo se u Dom zdravlja u Grižanskoj ulici u zagrebačkoj Dubravi, da poblizje upoznamo jedan mobilni palijativni tim čija je koordinatorica Dijana Šekelj, univ.mag.med.techn.

Kad bole tijelo i duša

Sestra Dijana dočekala nas je srdačno i otvorena za razgovor, ne skrivajući da voli ljude i svoj posao, da joj je jednako stalo do svakog pacijenta, da voli pomagati drugima i da je to ono što ju ispunjava. Odmah je naglasila da je lakši dio ublažavanje fizičke boli pomoću različitih analgetika, morfija, morfijskih flastera, dok je teži dio pomoći vezan za socijalnu i duhovnu dimenziju.

„Patnja je slojevita. Ona je fizička, psihička, duhovna i socijalna. Naš je zadatak da olakšamo patnju na svim razinama. To je zahtjevan zadatak za sve nas zdravstvene profesionalce, i za psihologe i socijalne djelatnike. Pa i za svećenike. Osim tijela, ljude boli i duša. Profesionalac koji sam nije osviješten po pitanju vlastite smrtnosti, uopće nije u stanju razgovarati s drugim osobama o smrtnosti i završetku života. Dakle, medicinska sestra, govorim o sebi, mora raditi na sebi, neprestano se educirati, da drugima, u ovom slučaju bolesnima i umirućima, može pomoći i olakšati im. Ljude ne možete prevariti. Oni itekako osjete da li ih slušate i razumijete. Osjete da li vam se mogu povjeriti i otvoriti. Fluidna komunikacija je od izuzetne važnosti. Otvorena su nam vrata kako bismo mogli napraviti sve što je u našoj moći onda i samo onda ako pacijent osjeti da nam se u potpunosti može otvoriti.“, pojasnila nam je sestra Dijana.

Bespovratna soba 28

Prije desetak godina radila je kao pripravica na Otorinolaringologiji i kirurgiji glave i vrata u Kliničkom bolničkom centru Sestre milosrdnice. Na tom se odjelu opraštala od

ljudi koji su bolovali od karcinoma želuca, usne šupljine, jezika...

Soba broj 28 bila je soba iz koje nitko nije izlazio živ. Tamo se ugasio život i jednog našeg kazališnog glumca, senzibilnog umjetnika, prema riječima sestre Dijane. Bolovao je od karcinoma vrata. Bio je potpuno sam. Nitko ga nije posjećivao, ni prijatelji, ni obitelj, ni kolege; kao da su svi zaboravili na njega. Gleđao je bolničko osoblje sa jezom i vapajem u očima, tražio je pomoć i olakšanje. Tražio je bliskost i stisak tople ljudske ruke dok je napuštao ovaj svijet. Teško je umirao, gušio se. Utjehu na samom kraju pronašao je u dodiru ruke sestre Dijane i svetoj slici na uzglavlju koju mu je ostavio svećenik koji ga je posjetio.

Jedan dan u mobilnom timu

U Domu zdravlja u Grižanskoj postoje tri mobilna tima, svaki tim ima svog koordinатора, a rade od 7 ujutro do 21 sat navečer. Posao koordinatora najživlji je u jutarnjim satima jer se glavnina problematike oko svakog pojednog pacijenta rješava uglavnom tijekom jutra. Tada se transferiraju pacijenti iz bolnice koji odlaze na kućno liječenje i njegu, kontaktira se KBC Rebro ili neka druga zagrebačka bolnica, tj. njihov onkološki tim i slušaju se njihove preporuke o potrebama bolesnika. U skladu s tim potrebama, izrađuje se plan prioriteta za pojednog pacijenta.

Što se tiče prioriteta posjeta bolesnika, uvijek se poštuju hitniji slučajevi, pacijenti sa složenim simptomima kojima je potreban posjet u što kraćem vremenskom roku. U prosjeku svaki dan mobilni tim u jednoj smjeni ima četiri posjeta. Kad se ide bolesniku u posjet po prvi put, to može potrajati i dva sata. Potrebno je napraviti procjenu skrbi, anamnezu bolesnika i njegove obitelji, treba utvrditi tko je njegovatelj i kako će se provoditi njega bolesnika. Nadalje, kreće se od osnovnih ljudskih potreba kao što su uredna koža i sluznica, uredan krevet i posteljina, te da pacijent ima zadovoljavajuću prehranu. U ovom dijelu je od velike važnosti dobra suradnja patronažne službe i palijativnog tima.

Rad palijativnog tima zapravo se nastavlja na rad patronažne sestre koja je prije njih posjećivala i pratila određenu obitelj. Palijativno liječenje nastavlja se na aktivno liječenje, kad prestaje učinak aktivnog liječenja. Palijativni bolesnici evidentiraju se u za to određeni registar, mogu biti u takozvanoj stagnaciji sve do trenutka kad dođe do progresije bolesti od koje boluju. Ako, primjerice, pacijent krene na kemoterapiju i akutno je loše, tu onda uskače palijativa, mobilni tim takvim bolesnicima dolaziti davati sredstva protiv mučnine i povraćanja. Kad im se stanje zbog kemoterapije primiri, palijativni tim se na neko vrijeme povlači, sve do onog trenutka kad će pacijent opet trebati njihovu pomoć. Bitno je

da je pacijentova obitelj educirana i kvalitetno informirana kako pomoći oboljelom članu njihove obitelji. Obitelji se mogu educirati kod njihove obiteljske liječnice, palijativnog tima ali i na sve ostale dostupne načine pa tako i preko interneta.

Multidisciplinarnost i otvorenost

U svakom slučaju, preduvjet za dobar rad jednog mobilnog palijativnog tima je kvalitetna organizacija, multidisciplinarnost, timski pristup i da svatko daje svoj maksimum, da radi najbolje što je moguće u svom dijelu posla. Otvorena i dobra komunikacija kako u timu tako i prema oboljelom i njegovoj obitelji uvelike olakšava. Mobilni tim sačinjava devet profesionalaca, ali ako govorimo o specijalističkoj palijativi, tj. skrbi, jedan liječnik ili liječnica i jedna medicinska sestra odlaze u kućne posjete, a osoba na mjestu koordinatora tima koordinira sustavom. Koordinirati sustavom znači koordinirati pacijentovim potrebama i što je to od palijativne skrbi i njege što pacijent može dobiti kroz zdravstveni sustav. Suradnja patronaže i palijative događa se na primarnoj razini, a suradnja palijative s bolnicama na sekundarnoj i tercijarnoj.

Mobilni palijativni tim surađuje i s udrugama i njihovim volonterima u palijativnoj skrbi. Nije tajna da manjka volontera te da je potrebno i dalje raditi na senzibiliziranju javnosti oko ove problematike. Prema riječima sestre Dijane, svima bi nam jednog dana mogla zatrebati ovakva vrsta skrbi i pomoći. I toga moramo biti svjesni. To nije nešto što se događa nekome drugome, to se događa svima nama.

Dogodilo se i jednoj mlađoj ženi, majci dvoje male djece, oboljeloj od karcinoma

mozga, koja je bila u fazi aktivnog umiranja i kojoj je preostalo 10-ak dana života. Kao i svakoj majci njezina djeca su joj bila sve na svijetu, za njih je željela samo najbolje i teško je prihvaćala činjenicu da će morati napustiti svoju dječicu. Njezina djevojčica je patila zbog majčine bolesti, a sinčić je počeo mucati. Premda ih je beskrajno voljela, donijela je pretešku odluku da se od njih odvoji i da umre u domu u Čakovcu, a ne kod kuće. Suprug je bio shran u svakom smislu, ali je ispoštivao njezinu posljednju želju. Spomenuta žena napustila je ovaj svijet prije godinu dana.

Registar puca po šavovima

U palijativnom liječenju se ne liječi bolest, liječe se simptomi, olakšavaju se posljedice i bolovi prouzročeni neizlječivom bolešću. Puno je oboljelih, a premalo je resursa. Treba pojačati financijske i materijalne resurse. Gotovo da nema hospicijskih kreveta, spomenuti nedostaci odnose se na glavni grad, a da ne govorimo o situaciji u manjim gradovima i sredinama.

Faza aktivnog umiranja može potrajati i mjesec dana, premda najčešće traje od sedam do deset dana. Umirućima je na kraju života najbitnije da imaju povjerenja u one koji su uz njih. Nerijetko takvi bolesnici osjećaju da na samom kraju života nemaju podršku zajednice, sustava socijalne skrbi, ukupnog zdravstvenog sustava, odnosno države. U tom smislu, trebalo bi donijeti zakonske odredbe koje će zaživjeti kroz provođenje u praksi. Palijativna skrb se zalaže za kvalitetan život, ali i za kvalitetno umiranje. Ona štiti autonomiju i dostojanstvo pacijenata ne ubrzavajući, ali i ne produžavajući agoniju.

Ima slučajeva kad palijativni tim mjesecima čini sve što je u njihovoj moći za pacijenta, a onda pacijent završi na hitnoj, krivom procjenom obitelji, i tamo doživi bespotrebne preglede i pretrage koji za takvog bolesnika nemaju smisla. Riječ je o invazivnim pretragama koje ne mogu pomoći smrtno oboljeloj osobi i koje ponište učinak i trud palijativnog tima. I naša sugovornica, sestra Dijana, imala je takvih iskustava. Da se ne bi događale takve situacije, palijativna skrb zagovara prava bolesnika i zalaže se za njihovo samostalno donošenje odluka što žele a što ne žele da im se čini u postupku liječenja ili bolje rečeno olakšavanju boli.

A biološki testament?

U Europi postoji biološki testament, dokument kojim potpuno svjesna osoba unaprijed

izražava vlastitu volju o postupcima kojima želi ili ne želi biti podvrgnuta u slučaju teške bolesti ili iznenadne traume, ako u to vrijeme ne bude sposobna izraziti vlastitu volju. Hrvatskoj tek predstoji da regulira ovaj dio prava pacijenata. Palijativna skrb daje podršku obiteljima umirućih dok su njihovi najmiliji još živi, ali i nakon smrti. Pomaže im u takozvanom zdravom žalovanju. Proces žalovanja i povratka u normalan život trebao bi potrajati oko godinu dana. Ne treba zaboraviti i na zdravstvene djelatnike i njihovu dobrobit, i njima je potrebna supervizija kako ne bi došlo do izgaranja na poslu koji nije nimalo lak. „Osnovni preduvjet u ovakvom obliku zdravstvene skrbi je empatija i sposobnost osjećanja potreba drugih ljudi. U palijativni nije potrebna samo empatija, tu vam treba i samilost, a samilost je iznad empatije“, konstatala je sestra Dijana.

Dijana Šekelja, koordinatorica mobilnog palijativnog tima ima vividno sjećanje na sve ljude kojima je pomagala da prođu kroz dobru smrt. Dobra smrt je kad pacijent ode dostojanstveno, kad mu se olakšaju muke i boli, kad se ispoštuje autonomija njegove osobe kao i njegove posljednje želje. Kad se ljude pusti da odu jer oni najbolje sami znaju kad su spremni otići. Tako smo, između ostalog, saznali i za slučaj jedne žene u četrdesetima, majke troje djece, 20-godišnje kćeri i dva sina tinejdžerske dobi. Majka je odlučila svojoj kćeri prenijeti upute kako da nastavi živjeti kad nje više ne bude, kako da se pobrine za svoju mlađu braću, kako da nastavi svoj život svjesno i odgovorno. Mlada djevojka se na majčinu radost izuzetno zrelo i dobro snašla u toj situaciji te kad je majka bila potpuno sigurna da je kćeri prenijela sve što je htjela, prepustila se bolesti i zauvijek sklopila oči. Rastanci su bolni i teški, posebno rastanci prerano umirućih majki od svoje djece.

Lakša je smrt kod kuće

Budući da je u kontaktu s teško oboljelima i da često gleda smrti u oči, upitali smo sestru Dijanu kako bi ona voljela jednog dana otići,

kad za to dođe vrijeme. Odgovorila nam je da bi voljela da to bude kod kuće, u vlastitom domu. A kad je riječ o životu, njezina su zapažanja da većina ljudi ne zna uživati u životu, da smo nerijetko u pretjeranim nervozama pa čak i u anksioznim stanjima i da se previše dodatno opterećujemo. Ona drži da je nebo uvijek plavlje kad smo pozitivni i opušteniji. U međuvremenu poručuje da treba podizati svijest o palijativnoj skrbi i njezinoj važnosti.

Rođenje i smrt su dvije ključne faze kada svi trebamo pomoć obitelji, društva i države. Kao što postoji paket za novorođenčce, tako bi trebao postojati i paket za palijativne bolesnike. Palijativni bolesnici su upravo oni koji trebaju veliku brigu i skrb. „Trebamo motivirati i poticati mlade ljude na volontiranje, trebamo ih učiti i podsjećati da ćemo svi jednog dana ostarjeti i da je pogrešno gledati na stare ljude kao na višak i smetnju u društvu“, poručila je sestra Dijana Šekelja.

Melita Funda

Prema standardima iz EU, Bijela knjiga o standardima i normativima za hospicijsku i palijativnu skrb u Europi, na sto tisuća stanovnika treba postojati jedan mobilni palijativni tim i jedan koordinator. Sestra Dijana Šekelja punih je pet godina sama vozila 110 km svaki dan, pokrivala je ono što danas pokrivaju tri tima, područje Peščenice, Maksimira, Dubrave i Sesveta. U to vrijeme jedan tim je pokrivaio tristo tisuća stanovnika. Sad je ipak bolje. Palijativni tim u kojem radi sestra Dijana ostvaruje dobru suradnju s udrugom La Verna koja se zalaže za dostojanstven život do samog kraja. U sustavu palijativne skrbi djeluju i posudionice pomagala za nepokretne. Jedna od njih nalazi se u Zagrebu u Preradovićevoj ulici u Centru za koordinaciju palijativne Grada Zagreba.

Izdavač: Sindikat umirovljenika Hrvatske
Za izdavača: Jasna A. Petrović, glavna i odgovorna urednica
Uređuje: Uredništvo
Adresa Uredništva: 10 000 Zagreb
Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2/II.
Info: telefon/fax: 01/4655 146; 01/4635 202
E-mail: suh@zg.t-com.hr; Web stranica: www.suh.hr
Grafički urednik: Zvonko Petrinjak

Tisak: Odranska 18, 10020 Novi Zagreb, mob. 098/704647

Temeljem mišljenja Ministarstva kulture Republike Hrvatske br. 532-03-01/7-96-01 od 20. 2. 1996. glasilo SUH-a je, kao proizvod iz članka 18. točka 13 Zakona o porezu na promet, oslobođen obveza plaćanja poreza na promet.

Cjenik oglasnog prostora (glasilo SUH-a i web stranica www.suh.hr): za jednu stranicu 580 eura; za pola stranice 440 eura i za četvrtinu stranice 290 eura.

Piše:

Željko Šemper, mirovinski stručnjak

Što Plenković na mostu dao, Primorac će na ćupriji uzeti!

Nakon rekordno vrućeg ljeta stigla nam je i kalendarska jesen, a s njome i najavljeno povećanje cijena plina i struje od 10 posto. Umirovljenici su već u panici od hladne zime, ali nema zime, tu je vaš premijer koji neće dozvoliti da se umirovljenici smrzavaju. I evo ga, samo što nije sjeo na tekuće račune, stiže već deveti dodatak. Da ne bi puno razbijali svoje mudre glave, napravili su „copy-paste“: stari cenzusi, poznati iznosi dodatka! Isti dan na jednoj TV gledamo oduševljenje starijih gospođa koje baš silaze s Dolca s punim cekerima.

Ali, da baš ne bude sve sjajno i bajno za umirovljenike, ministar koji brine o državnoj kasci, smislio je, kako od tog dodatka malo vratiti u državni proračun, jer tamo je „rupetina“ poput kratera na Islandu - fali 1,6 milijardi eura. Da, uoči izbora dečki su se malo zaigrali, pa dijelili šakom i kapom, državnim i javnim službenicima čak 32 posto povećali plaće. Ali to nije sve, pa su nakon izborne euforije i sebe nagradili s 83 posto osnovice plaće, za veliku (ne)odgovornost upravljanja državom! Premijer je to pojašnio: „To je dobra antikorupcijska mjera, a doći će novi i bolji odgovorniji kadrovi“. Super, znači neće više krasti, pa će valjda više ostati za mirovine! Malo morgen!

Harač na mirovine ispod prosjeka

Dakle, dodatak u rasponu 60-160 eura stiže u listopadu, do kraja godine su tri mjeseca, pa će za sve one mirovine iznad 560 eura Primorac malo uzeti za krpanje proračuna. Tablica pokazuje koliko će kome ostati do Božića: ovi s mirovinama od 760-840 eura sve će vratiti natrag u „državnu kasicu prasicu“, a neki čak i više od dodatka, koji su dobili. Ministre Primorac, ako već dijelite pomoć za mirovine do 840 eura, onda bi valjda bilo logično rješenje, da ste povećali i osobni odbitak do tog iznosa!

Konačno je svijetlo dana ugledala ta famozna porezna reforma. Od 1.1.2025. predlaže se „velikooo“ povećanje osobnog odbitka s 560 na 600 eura, što je jedno veliko NIŠTA – dobitak za umirovljenike četiri eura! Premijeru i bogatoj „bratiji“ povećan je cenzus s 4.200 na više od 6.000 eura! Nakon najnovijeg usklađivanja od 7,46% (nije 7,46 - stvarno je 7,42%) prosječna

mirovina prema ZOMO-u iznosi 571,46 eura, a osobni odbitak 560 eura. Dakle, na sve mirovine koje su iznad prosjeka država uzima „harač“! Što se ne ugledaju na susjede Slovence?

Ministre Marko, gdje Vam je pravednost

Po visini mirovina i udjelu u plaći, pa i po udjelu mirovina u BDP-u (9,5%) smo s Bugarskom na samom dnu članica EU. Zbog čega Hrvatska uopće još plaća i porez na takve preniske mirovine? Pa umirovljenici su se u radnom vijeku naplaćali i poreza i doprinosa i raznih nameta. Jadna smo država kad nam se premijer hvali, kako će pomoć dobiti čak 760 tisuća umirovljenika, jer to je čak 62 posto umirovljeničke populacije! Minimum minimuma bi bio da je za umirovljenike taj cenzus od 840 eura i osobni odbitak!???

Ministre, na prezentaciji porezne reforme ste rekli „Ambicija ove Vlade je povećati pravednost poreznog sustava“. O kojoj pravednosti govorite, posebno prema umirovljenicima? Znamo kakvo nam je teško stanje u zdravstvu, da nas sve više liječe naši kolege umirovljenici, da ne pričamo o dugim listama čekanja, gdje se na liječničku pomoć ili terapiju čeka po godinu dana. Evo i mojeg osobnog primjera: istegnuće mišića ruke dogodilo

Pregled - za mirovine 650-840 eura dobitak iznosi 60 eura – gubitak do kraja 2024.?

cenzus	odbitak	osnovica	porez	dodatak	u k u p . porez	+ ili -
1	2	3	4	5	6	7
650,00	560,00	90,00	9,00	60,00	27,00	+33,00
700,00	560,00	140,00	14,00	60,00	42,00	+18,00
760,00	560,00	200,00	20,00	60,00	60,00	0,00
800,00	560,00	240,00	24,00	60,00	72,00	-12,00
840,00	560,00	280,00	28,00	60,00	84,00	-24,00

mi se u ožujku ove godine, a da uopće dođem do ortopeda dobio sam termin 10. siječanj 2025. godine. I što ti preostaje nego da ideš u neku privatnu ordinaciju, gdje ti terapijama riješe problem, a naravno, dobiješ i račun, koji treba platiti. Ono najgore u tome je saznanje, da takvi računi za zdravstvene usluge nisu porezna olakšica, ukinute su još 2009. u vrijeme velike krize premijerke Kosor. Kriza je davno prošla, premijer se hvali najvećim rastom BDP-a u EU, ali troškovi za zdravlje nisu porezna olakšica! (?) I ne radi se

samo o zdravstvu, isti problem je i za uplate u 3. stup dobrovoljnog mirovinskog osiguranja, za uplate životnog osiguranja... kad građani koji mogu ulažu u štednju za crne dane, jer vide kakve su hrvatske mirovine od kojih neće imati bezbrižnu starost.

Porez protiv starih

Nakon prezentacije porezne reforme u žiži porezne reforme je uglavnom porez na nekretnine, gdje se u isti koš stavlja vila na moru i nekakva „potleušica“ u vinogradu, bitni su kvadrati. Nije bitno, da li je to ostavština, djedovina ili obiteljska uspomena, nije bitno koliko je stara i koliko je njezina vrijednost. Vlada je uvjerenja kako će se nekretnine sada masovno prodavati, da će mlade obitelji lako doći do krova nad glavom.

Nikada dosad ova Vlada nije htjela ni čuti za porez na nekretnine i sada su procijenili da je postizborno vrijeme prigoda za takav nepopularan potez. Kao da ne znaju kakvih će sve biti problema u provedbi tog zakona, kao da ne znaju, da je Slovenija desetak godina sređivala katastar, koji je jedan od važnih parametara provedbe tog zakona. Osobno mislim, da treba opozivati tek treću, četvrtu... desetu nekretninu, ali bi takve prije trebala posjetiti nekad davno ustrojena Komisija za ispitivanje porijekla imovine!

„PRAVNI SAVJETI ZA STARIJE OSOBE – POMICANJE GRANICA“

GARČIN Interes o inkluzivnom dodatku

U srijedu 25. rujna 2024. godine u Garčinu je održana ukupno sedma, a u 2024. godini treća po redu radionica u sklopu projekta Sindikata umirovljenika Hrvatske u suradnji s Ministarstvom pravosuđa, uprave i digitalne transformacije „Pravni savjeti za starije osobe – pomicanje granica“. Radionicu su pred 26 zainteresiranih starijih osoba iz Garčina, ali i Slavenskog broda, održale voditeljica Pravnog savjetovališta SUH-a Štefica Salaj te pravna savjetnica Nevenka Trbović.

Predavanje je održano u vrlo lijepom prostoru mjesnog doma, te je unatoč kišnom vremenu okupilo starije osobe koje su vrlo pažljivo i zainteresirano slušale predavanja, ali i postavljale pitanja koja su se odnosila na teme predavanja, ostavinu, ugovore o uzdržavanju, darovanja, ali je bilo i dosta pitanja iz područja socijalne skrbi, a najviše o inkluzivnom dodatku.

Bilo je pitanja i o budućim mogućim zakonskim okvirima koji bi povećali mirovine, pa su SUH-ove pravnice najavile kako bi početkom sljedeće godine Vlada konačno trebala izmjenama Zakona o mirovinskom osiguranju poboljšati formulu usklađivanja mirovina (sa 70-30 na omjer 85-15), uvesti 13. godišnji dodatak te omogućiti svim umirovljenim majkama dodatni staž po rođenom djetetu, a ne samo onima koje su se umirovile nakon 1.1.2019. godine.

Većina prisutnih starijih osoba iskazala je nezadovoljstvo tretmanom umirovljenika i višegodišnjeg smanjivanja realne vrijednosti mirovina, ili neadekvatnog

PRAVNO SAVJETOVALIŠTE SINDIKATA UMIROVLJENIKA HRVATSKE OTVORILO JE VRATA SVIM POTREBITIMA

BESPLATNA PRIMARNA PRAVNA POMOĆ

- Sindikat umirovljenika Hrvatske je udruga čijem se Pravnom savjetovalištu svi građani RH mogu obratiti za dobivanje primarne pravne pomoći
- Pravno savjetovalište SUH-a započelo je s radom još od 1999. godine, a Rješenjem Ministarstva pravosuđa od 5. veljače 2016. godine SUH-u je odobren upis u Registar pružatelja primarne pravne pomoći
- Riječ je o jedinom specijaliziranom savjetovalištu za starije osobe u Hrvatskoj
- Besplatnu primarnu pravnu pomoć pružaju diplomirani pravnici s bogatim dugogodišnjim iskustvom
- Pravne savjete ili opće pravne informacije od SUH-ovog Pravnog savjetovališta dobije preko 3.000 osoba godišnje, od kojih su većina starije osobe ili članovi njihovih obitelji koji traže savjete u njihovo ime
- Kako bi se obuhvatilo što više starijih građana, Pravno savjetovalište SUH-a svake godine organizira besplatne radionice u svim hrvatskim regijama, bilo projektno, bilo iz vlastitih sredstava. Radionice su tematske, uz mogućnost postavljanja pitanja o vlastitim problemima.

Niste sami!

Pitajte prije, a ne poslije!

- Pravno savjetovalište SUH-a redovito ohrabruje starije osobe i ostale građane da mu se obrate na vrijeme, na primjer prije pisanja oporuke, potpisivanja ugovora o uzdržavanju, kako bi na taj način izbjegli negativne posljedice koje bi mogle nastupiti po njih ili njima bliske osobe
- Pravni savjet ili informaciju možete dobiti osobnim kontaktom, telefonom, mailom, poštom ili slanjem upita putem online forme preko web stranice SUH-a: <https://www.suh.hr/savjeti/pitaj-pravnika/>

Informirajte se! Pišite, zovite, dodite!

SINDIKAT UMIROVLJENIKA HRVATSKE
Pravno savjetovalište
Trg kralja Petra Krešimira IV, 2
10 000 Zagreb

☎ RADNO VRIJEME ZA OSOBNI KONTAKT:
Ponedjeljak, srijeda, četvrtak, petak od 9:00 do 13:00 sati
Utorak od 9:00 do 16:00 sati

☎ Telefon: 01/4615-797
✉ Mail: suhsavjetovaliste@gmail.com

REPUBLICA HRVATSKA
Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije

„PRAVNI SAVJETI ZA STARIJE OSOBE – POMICANJE GRANICA“
FINANCIRAN JE SREDSTVIMA MINISTARSTVA PRAVOSUĐA, UPRAVE I DIGITALNE TRANSFORMACIJE

praćenja rasta standarda, a zbog čega SUH i traži da ubuduće formula usklađivanja iznosi sto posto povoljnijeg indeksa rasta ili cijena ili plaća. SUH-ove pravnice sudionicima su podijelile razne materijale, zadnji broj Glasa umirovljenika, ali i letak s osnovnim informacijama o Pravnom savjetovalištu SUH-a, a za čiju izradu su osigurana sredstva upravo od projekta Ministarstva.

Sudionici su bili jako zadovoljni predavanjem, a da su zadovoljni pokazuju i ispunjeni evaluacijski listići s prosječnom ocjenom 4,6. Također, izrazili su želju da SUH-ove pravnice ih češće posjećuju na terenu, te da se predaje detaljnije o manjim cjelinama i užim temama. Nakon završenih predavanja uslijedilo je neformalno druženje i osvježenje u lokalnom restoranu.

Igor Knežević

REPUBLICA HRVATSKA
Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije

Projekt „Pravni savjeti za starije osobe – pomicanje granica“ financiran je sredstvima Ministarstva pravosuđa, uprave i digitalne transformacije.

PRAVNO SAVJETOVALIŠTE SUH-a U ĐAKOVU

Velik interes za pravne savjete

U organizaciji Središnjeg ureda SUH-a, 25. rujna 2024. godine u Đakovu je održano predavanje „Nasljeđivanje i oporuke i ugovori o uzdržavanju“. Predavanje je pred dvadeset i jednom zainteresiranom osobom u prostorijama Podružnice SUH-a Đakovo održala voditeljica Pravnog savjetovališta SUH-a Štefica Salaj.

Sudionici su vrlo zainteresirano pratili predavanje nakon čega su uslijedila mnoga pitanja pa i rasprave o temama vezana uz mirovinski i socijalni sustav. Predsjednik podružnice Branko Macanga izrazio je zadovoljstvo temama koje svakako zanimaju članstvo, te je izrazio želju da predavanja budu češća. Domaćini su organizirali i slatki domjenak, uz kavu i sokove, te su se nakon održanog predavanja u neformalnom druženju također postavljala pitanja i tražio pravni savjet ili informacija.

Š.S.

Vodič obveznog zdravstvenog osiguranja

PRIOLOG GLASILU SINDIKATA UMIROVLJENIKA HRVATSKE U LISTOPADU 2024.

UPRAVNO VIJEĆE HRVATSKOG ZAVODA ZA ZDRAVSTVENO OSIGURANJE

11. redovna sjednica Upravnog vijeća Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (HZZO) održana je 23. rujna 2024. godine. U nastavku izdvajamo najvažnije odluke.

Na listama HZZO-a novi lijekovi i pomagala

U redovnoj su proceduri na liste lijekova HZZO-a stavljene generičke paralele već postojećih lijekova, a od novih lijekova na liste lijekova stavljani su: lijek pegunigalzidaza alfa, koji se koristi kod bolesnika s Fabryevom bolesti, lijek kabozantinib za liječenje metastatskog karcinoma bubrega, lijek blinatumomab za liječenje akutne limfoblastične leukemije, lijek tremelimumab koji se koristi u kombinaciji s durvalumabom za liječenje hepatocelularnog karcinoma, lijek anakinra za liječenje Stillove bolesti i lijek atogepant za profilaksu migrene.

Dodatno, uz lijekove koji se već nalaze na listi lijekova proširene su indikacije za primjenu na teret HZZO-a pa će se lijek sekukinumab moći primjenjivati za liječenje aktivnog gnojnog hidradenitisa, lijek durvalumab za liječenje proširenog stadija raka pluća malih

stanica, metastatskog raka žučnog mjehura i vodova te za liječenje hepatocelularnog karcinoma, a lijek olaparib za liječenje karcinoma prostate (mCRPC, BRCA +), karcinoma dojke (adjuvantno liječenje HER2 -) te terapiju održavanja karcinoma jajnika HRD +.

U redovnom postupku na liste ortopedskih i drugih pomagala HZZO-a stavljena su istovrsna, generička pomagala za kontrolu šećerne bolesti, obloge za rane, pomagala za disanje, pomagala za kretanje i ortoze, a u skupini proteza za noge uvrštena su dodatna nova stopala, protetička koljena i dijelovi za proteze za noge s utvrđenim novim standardima.

HZZO nastavlja financirati rad pod nadzorom doktora medicine bez specijaliza- cije te pripravnički staž zdravstvenih radnika

U cilju zapošljavanja što većeg broja doktora medicine u zdravstvenom susta-

IZ SADRŽAJA:

- Održana 11. redovna sjednica Upravnog vijeća HZMO-a
- Financiranje rada pod nadzorom doktora medicine bez specijalizacije te pripravničkog staža

vu Republike Hrvatske HZZO će i nadalje financirati rad doktora medicine bez specijalizacije. Stoga je donesena odluka o izboru doktora medicine bez specijalizacije za koje će se financirati rad pod nadzorom, te je u prijedlogu Liste prvenstva uvršteno 262 kandidata.

Također se nastavlja i financiranje rada pripravnika – doktora medicine i magistra farmacije. Stoga je donesena odluka o izboru pripravnika za koje će se financirati pripravnički staž osnovom Otvorenog javnog

natječaja iz 2024. godine te je u prijedlogu Liste prvenstva pripravnika uvršteno osam kandidata i to sedam doktora medicine i jedan magistar farmacije.

Nakon provedenih natječaja ugovorne zdravstvene ustanove i drugi ugovorni subjekti HZZO-a će sklopiti ugovore o radu s odabranim kandidatima na osnovi kojih će HZZO u najkraćem roku sklopiti ugovore o financiranju s ugovornim zdravstvenim ustanovama i drugim ugovornim subjektima HZZO-a.

IZVJEŠĆE O RADU SEKTORA KONTROLE U 2023. GODINI

(4. dio)

- Izvješće o radu sektora kontrole u 2023. godini (4. dio)

- Kontrola prihodovanja ordinacija

(Nastavak iz predhodnog broja)

3.2.7. Kontrola prihodovanja ordinacija na razini primarne zdravstvene zaštite temeljem računa ispostavljenih za dijagnostičko-terapijske postupke

U 2023. godini provedene su ciljne kontrole prihodovanja u ordinacijama ugovornih doktora kod kojih su, temeljem uvida u stanje prihodovanja, uočena značajna odstupanja u prihodovanju po osnovi računa ispostavljenih HZZO-u za dijagnostičko-terapijske postupke (dalje u tekstu: DTP), za razdoblje rujan-listopad 2022.

Kontrole su provedene temeljem uvida u medicinsku dokumentaciju i osobne zdravstvene kartone osiguranika (dalje u tekstu: OZK). Podaci evidentirani u OZK-a uspoređivani su s DTP-e računima koje su ugovorni zdravstveni djelatnici ispostavili HZZO-u, kako bi se utvrdila ispravnost fakturiranih računa, odnosno, kako bi se preispitala vjerodostojnost i medicinska opravdanost iskazanih DTP-e postupaka.

U 2023. godini provedeno je ukupno dvanaest (12) kontrola prihodovanja, od čega u deset (10) ordinacija opće/obiteljske medicine te u dvije (2) ordinacije zdravstvene zaštite predškolske djece. Tijekom kontrola je na osnovi uvida u ukupno 8.321 OZK-a preispitana ispravnost za ukupno fakturiranih 27.923 DTP-e postupka. Kontrolom su, u pravilu, utvrđene nepravilnosti vezane za nepostojanje odgovarajućih evidencija u OZK-a slijedom kojih bi bilo nedvojbeno vidljivo da su postupci, koje su ugovorni doktori iskazali na ispostavljenim računima, stvarno i provedeni ili da su kod osiguranih

osoba stručno-medicinski bile nedvojbeno utvrđene indikacije za njihovo provođenje.

U provedenim kontrolama utvrđeno je da su Zavodu neopravdano ispostavljeni DTP-e računi u ukupnom iznosu 13.463.99 EUR-a te se provode postupci naplate utvrđene štete, redovitim putem.

Temeljem provedenih kontrola, zbog neopravdano ispostavljenih DTP-e računa, ugovornim doktorima izrečene su ugovorne mjere, i to: osam (8) opomena i tri (3) opomene s novčanom kaznom u ukupnom iznosu 199,08 eura.

3.2.8. Provođenje kontrola u ordinacijama izabranih doktora primarne zdravstvene zaštite radi zakašnjelog propisivanja eNaloga

Nastavno na mjesečne podatke o likvidiranim računima za kućne njege, a kod kojih je datum propisivanja eNaloga od strane izabranog doktora veći od sedam (7) dana u odnosu na početak pružanja njege, Služba za kontrolu Direkcije KZZO-a naložila je regionalni uredima i područnim službama HZZO-a intenzivnije provođenje nadzora i kontrola vezano uz zakašnjelo propisivanje eNaloga uz obvezu redovnog mjesečnog izvještavanja o rezultatima provedenih nadzora/kontrola.

U razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 2023. godine provedeno je ukupno 359 kontrola u ordinacijama PZZ-a, od kojih u 212 slučaja nisu utvrđene nepravilnosti, dok je izrečeno 147 ugovornih mjera i to 138 opomena, osam (8) opomena uz novčanu kaznu u ukupnom iznosu 3.432,90 eura te jedna (1) opomena uz naplatu štete u iznosu 25,32 eura.

3.3. Isporučitelji ortopedskih i drugih pomagala

Kontrolori regionalnih ureda i područnih službi HZZO-a proveli su u 2023. godini kod isporučitelja ortopedskih i drugih pomagala 41 kontrolu te su pritom izrekli 24 mjere opomene, jednu (1) opomenu s novčanom kaznom u iznosu 1.328,41 eura te je pokrenut jedan (1) postupak za raskid ugovora, dok je ostalih 15 nalaza bilo uredno.

3.4.1 Kontrole vezane za preklapanje računa

Na osnovi odgovarajućeg informatičkog izvješća, nastavljena je daljnja sustavna kontrola ispostavljenih računa na kojima se datum pružanja nekog drugog vida zdravstvene zaštite preklapio s razdobljem bolničkog liječenja osigurane osobe.

Postupanje po ovim računima, osim putem provođenja izravnih kontrola i sastavljanja odgovarajućih zapisnika i izvješća, zbog velikog broja takvih računa, provodilo se jednim dijelom i administrativno u nadležnim organizacijskim jedinicama HZZO-a.

U 2023. godini prema podacima regionalnih ureda HZZO-a, evidentirano je ukupno 109.032 preklapajućih računa u ukupnom iznosu 3.879.854,00 eura, što je u odnosu na isto razdoblje 2022. godine ukupno manje za 108.399 računa ili 50 % manje evidentiranih računa, dok je vrijednosno za 4.321.047,00 eura ili 53 % manje evidentiranog novčanog iznosa na tim računima.

U odnosu na isto razdoblje 2022. godine smanjen je broj računa za specijalističko - konzilijarnu zdravstvenu zaštitu u istoj bolničkoj zdravstvenoj ustanovi za 136.505 računa ili 73 % manje, za izdana pomagala za 66 računa ili 4 % manje te za zdravstvenu njegu u kući za osigurane osobe koji su u istom razdoblju bili na bolničkom liječenju za 34 računa ili devet posto manje, dok je istovremeno povećan broj

računa ispostavljenih za specijalističko-konzilijarnu zdravstvenu zaštitu - ostali za 25.124 računa ili 162 %, za lijekove izdane na recept za 2.957 računa ili 27 % te za ostale račune PZZ-a za 125 računa ili 8 %.

Regionalni uredi HZZO-a su u 2023. godini kontrolirali ukupno 69.223 računa koji se preklapaju ili 64 % svih računa. Vraćeno je 880 računa koji nisu bili plaćeni u ukupnom iznosu 4.175,00 eura.

Prema podacima Službe za platni promet Direkcije HZZO-a u 2023. godini na plaćenim bolničkim računima, na računima vanbolničke specijalističko-konzilijarne zdravstvene zaštite, na računima primarne zdravstvene zaštite te na računima za liječene inozemnih osiguranih u Republici Hrvatskoj, na računima za posebno skupe lijekove te na računima za ortopedska pomagala izvršena je korekcija za ukupno 15.941 preklapajućih i pogrešno likvidiranih računa u iznosu 4.583.733,89 eura (od toga dobrovoljno zdravstveno osiguranje 3.582 računa u iznosu 213.132,05 eura).

Korekcije na računima koji nisu bili plaćeni u trenutku kad se ustanovilo da su preklapajući ili pogrešno likvidirani, radili su regionalni uredi i područne službe HZZO-a

Za preostale preklapajuće račune nije bilo potrebno provoditi izravne kontrole jer se na temelju dostupne dokumentacije moglo zaključiti kako se radilo o administrativnoj pogrešci ili nemogućnosti izrade informatičkog kriterija za eliminaciju tih računa iz izvješća, a ne o stvarno preklapajućim računima.

HZZO će i nadalje kontinuirano provoditi kontrole vezane za prepoznavanje i otklanjanje uzroka ove pojavnosti, a regionalnim uredima koji kontroliraju račune zdravstvenih ustanova u kojima se ne smanjuje broj takvih računa naloženo je intenzivirati kontrole te poduzimati i druge mjere u cilju konačnog razrješenja ovoga problema.

(Nastavak u idućem broju)

- Isporučitelji ortopedskih i drugih pomagala

- Kontrole vezane za preklapanje računa

Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje - Direkcija

Margaretska 3, 10000 ZAGREB

www.hzzo.hr

Za nakladnika: ravnatelj Lucian Vukelić, dr. med. spec.

Urednice priloga: Veronika Laušin, dr. med. spec., zamjenica ravnatelja HZZO-a
Martina Furlan, dipl. iur. i Nevenka Mirković, dipl. iur.

BESPLATNI TELEFONSKI BROJEVI

za informacije obveznog zdravstvenog osiguranja: 0800 7979
za informacije dopunskog zdravstvenog osiguranja: 0800 7989

Obavijest o isplati JNP-a korisnicima mirovine s inozemnim elementom

Vlada Republike Hrvatske 6. rujna 2024. donijela je **Odluku o isplati jednokratnog novčanog primanja korisnicima mirovine radi ublažavanja posljedica rasta troškova života.**

Korisnicima kojima ukupno mirovinsko primanje za **rujan 2024. ne prelazi 840,00 eura** iznos jednokratnog novčanog primanja (JNP) određuje se prema iznosu ukupnog mirovinskog primanja:

- do 350,00 eura isplatit će se JNP u iznosu od 160,00 eura
- od 350,01 do 500,00 eura u iznosu od 120,00 eura
- od 500,01 do 650,00 eura u iznosu od 80,00 eura
- od 650,01 do 840,00 eura u iznosu od 60,00 eura.

U ukupno mirovinsko primanje uračunava se iznos mirovine iz obveznog mirovinskog osiguranja, iznos dokupljene mirovine čija je isplata preuzeta prema Zakonu o nastavku isplate dokupljenih mirovina i drugi dodatci koji se isplaćuju uz mirovinu, osim naknade zbog tjelesnog oštećenja i doplatka za pomoć i njegu. **Korisnici hrvatske mirovine kojima se isplaćuje i mirovina iz inozemstva, korisnici samo inozemne mirovine te korisnici hrvatske mirovine koji su navršili mirovinski staž u inozemstvu, a nisu ostvarili pravo na mirovinu u inozemstvu,** kojima ukupno mjesečno mirovinsko primanje isplaćeno u RH za rujun 2024. godine ne prelazi iznos od 840,00 eura, a **koji su pravo na mirovinu i isplatu mirovine ostvarili do 30. rujna 2024. te su zatečeni u isplati za mjesec rujun 2024. najkasnije na dan 15. studenoga 2024.** obvezni su HZMO-u **do 30. studenoga 2024. dostaviti dokaz o neto iznosu mirovine za mjesec rujun 2024.** isplaćene na transakcijski račun korisnika otvoren u banci u RH. Dokaz može biti:

- potvrda banke iz koje se vidi neto iznos mirovine koji je uplatio inozemni nositelj za rujun 2024.
- izvadak iz bankovnog računa iz kojeg se vidi neto iznos mirovine koji je uplatio inozemni nositelj za rujun 2024.

Jedan od navedenih dokaza treba dostaviti HZMO-u **do 30. studenoga 2024.** putem *online* obrasca koji će biti dostupan na internetskim stranicama HZMO-a ili područnoj ustrojstvenoj jedinici HZMO-a prema mjestu prebivališta, poštom ili osobno, s popunjenom

Tiskanicom za dostavu podataka o visini inozemne mirovine. Korisnici mirovine koji su ostvarili staž u inozemstvu, a nisu ostvarili pravo na inozemnu mirovinu, na *Tiskanici za dostavu podataka o visini inozemne mirovine* ili *online* obrascu trebaju označiti polje – *Izjavljujem da ne primam inozemnu mirovinu.* Korisnici samo inozemne mirovine, uz dokaz trebaju dostaviti i broj transakcijskog računa korisnika mirovine otvorenog u banci u RH.

Napominjemo da je za korisnike samo inozemne mirovine, osim iznosa mirovine (840,00 eura), dodatni uvjet za isplatu JNP-a i prebivalište u RH u neprekidnom trajanju od najmanje tri mjeseca neposredno prije donošenja Odluke Vlade RH, kao i da inozemnu mirovinu primaju na transakcijski račun otvoren u poslovnoj banci u RH.

Navedenim korisnicima, kao i korisnicima mirovine koji su zaposleni, odnosno obavljaju djelatnost na temelju koje postoji obveza osiguranja te novim korisnicima koji zadovoljavaju navedene uvijete, JNP bit će isplaćen **najkasnije u mjesecu prosincu 2024. godine,** a o točnom datumu korisnici će biti pravovremeno obaviješteni.

Obavijest korisnicima mirovine o isplati jednokratnog novčanog primanja korisnicima mirovine radi ublažavanja posljedica rasta troškova života	
Iznos ukupnog mirovinskog primanja	Iznos jednokratnog novčanog primanja
do 350,00 eura	160 eura
od 350,01 eura do 500,00 eura	120 eura
od 500,01 eura do 650,00 eura	80 eura
od 650,01 eura do 840,00 eura	60 eura

Obavijest o potvrdama o životu za 2024. godinu korisnicima hrvatske mirovine s prebivalištem u inozemstvu kojima se mirovina isplaćuje u inozemstvo

Obavještavam korisnike hrvatske mirovine s prebivalištem u inozemstvu kojima se mirovina isplaćuje u inozemstvo (sve države osim Bosne i Hercegovine, Srbije, Kosova i SR Njemačke) da su elektroničkim putem razmijenjeni podaci potrebni za redovitu isplatu mirovina radi sprečavanja nepripadne isplate zbog smrti korisnika mirovina. Korisnici za koje su na navedeni način uspješno razmijenjeni podaci ne trebaju u 2024. godini dostaviti popunjenu, potpisanu i ovjerenu tiskanicu potvrde o životu.

Korisnicima mirovine za koje nisu uspješno razmijenjeni podaci elektroničkim putem, kao i korisnicima hrvatske

mirovine s prebivalištem u državama s kojima nije uspostavljena elektronička razmjena podataka potrebnih za redovitu isplatu mirovine, poštom na kućne adrese poslani su 3. rujna 2024. tiskanice potvrde o životu za 2024. godinu. Radi nastavne isplate mirovine iz hrvatskog osiguranja korisnici trebaju potvrdu o životu popuniti, potpisati i ovjeriti kod nadležnog tijela te ih dostaviti Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje **do 31. listopada 2024.**

HZMO sudjelovao na 21. Gerontološkom tulumu

U povodu obilježavanja **34. Međunarodnog dana starijih osoba** 1. listopada je u Parku J. J. Strossmayera održan 21. Gerontološki tulum u organizaciji Grada Zagreba, Gradskog ureda za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom. Na ovoj već tradicionalnoj manifestaciji, uz brojne umirovljeničke udruge, domove za starije osobe, zdravstvene ustanove i druge civilne i javne institucije, sudjelovao je i Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje.

Predstavnici HZMO-a na svom su štandu sadašnjim i budućim umirovljenicima pružili korisne informacije i savjete o ostvarivanju prava iz mirovinskog sustava, mogućnostima rada uz mirovinu, određivanju mirovine te odgovorili na brojna druga pitanja iz djelokruga mirovinskog osiguranja.

Međunarodni savjetodavni dani u Čakovcu, Zagrebu i Austriji

Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje tijekom rujna sudjelovao je na Međunarodnim savjetodavnim danima, na kojima su hrvatski predstavnici zajedno s nositeljima mirovinskih osiguranja iz susjednih zemalja zainteresiranim strankama odgovarali na pravna pitanja i pružali informacije vezane uz ostvarivanje prava iz mirovinskog osiguranja.

U organizaciji HZMO-a i nositelja mirovinskog osiguranja iz R Austrije *Pensionsversicherungsanstalt* održano je savjetovanje u Čakovcu 13. rujna 2024., a osiguranike i korisnike prava zanimali su zakonski uvjeti potrebni za priznanje prava na davanja prema hrvatskim i austrijskim propisima, stanje provedbe upravnog postupka u već ranije zaprimljenim zahtjevima za ostvarivanje prava na davanja iz R Austrije i R Hrvatske, kao i mogućnosti isplaćivanja priznatih mirovinskih davanja iz jedne u drugu državu. HZMO i BiH Federalni zavod za MIO/PIO i Fond PIO RS u Zagrebu 18. i 19. rujna 2024. održali su Međunarodne savjetodavne dane na kojima su predstavnici triju zavoda zainteresiranim strankama odgovarali na pitanja o uvjetima ostvarivanja prava na mirovinu, povećanju mirovina u BiH, pravnom postupku nasljednika nakon smrti korisnika mirovine, utvrđivanju nadležnosti između nositelja mirovinskog osiguranja unutar BiH, utvrđivanju staža u redovnom postupku, kao i u slučajevima kada se bivši poslodavci nalaze u stečajnom postupku.

Uz to, predstavnici HZMO-a sudjelovali su na Međunarodnim savjetodavnim danima u Beču i Grazu 17. i 18. rujna 2024. u organizaciji austrijskog zavoda za mirovinsko osiguranje *Pensionsversicherungsanstalt* (PVA).

Međunarodni savjetodavni dani pridonose boljoj komunikaciji i koordinaciji rada na provedbi postupaka ostvarivanja prava na mirovinska davanja između država.

KORISNICI MIROVINA - statistika za kolovoz (isplata u rujnu 2024.)

Vrsta mirovine	Broj korisnika	Prosječna neto mirovina
Prema Zakonu o mirovinskom osiguranju - ZOMO*		
Starosna mirovina	407 440	628,64 EUR
Starosna mirovina za dugogodišnjeg osiguranika - čl. 35. ZOMO-a	49 785	711,93 EUR
Starosna mirovina prevedena iz invalidske - čl. 58. ZOMO-a	64 594	530,63 EUR
Prijevremena starosna mirovina	176 771	569,97 EUR
Prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca - čl. 36. ZOMO-a	384	563,77 EUR
Invalidska mirovina	86 242	418,79 EUR
Obiteljska mirovina	158 538	481,76 EUR
I. UKUPNO - ZOMO	943 754	571,46 EUR
II. Djelatne vojne osobe - DVO	16 108	801,13 EUR
III. Hrvatski branitelji iz Domovinskog rata - ZOHBDR	71 845	1.213,42 EUR
IV. Pripadnici Hrvatskog vijeća obrane - HVO	7 258	674,05 EUR
SVEUKUPNO I.+II.+III.+IV.	1 038 965	620,13 EUR
Prosječna starosna ZOMO mirovina s mirovinskim stažem od 40 i više godina	92 378	906,91 EUR
Korisnici osnovnih mirovina	19 209	768,45 EUR
Korisnici najniže mirovine kojima je mirovina određena prema ZOMO-u	268 895	394,02 EUR
Korisnici kojima je isplaćena osobna i dio obiteljske mirovine (DOM)	103 936	639,43 EUR

* bez međunarodnih ugovora

Ukupan broj osiguranika	1 744 130
Ukupan broj korisnika mirovine	1 227 144
Odnos broja korisnika mirovina i osiguranika	1:1,42
Prosječna neto plaća u Republici Hrvatskoj za srpanj 2024.	1.315 EUR
Prosječna sveukupna starosna mirovina ZOMO korisnika koji su pravo na mirovinu ostvarili u 2024. godini (bez međunarodnih ugovora)	624,45 EUR
Korisnici mirovina - muškarci (46,27 %)	567 850
Korisnici mirovina - žene (53,73 %)	659 294
Prosječan mirovinski staž za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO	31 godina
Prosječna dob za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO	73 godine
Prosječan mirovinski staž za korisnike starosne mirovine ostvarene u 2024. godini - ZOMO	35 godine
Prosječna dob za korisnike starosne mirovine ostvarene u 2024. godini - ZOMO	64 godine

15. SPORTSKI SUSRETI SUH-a SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE

sport i rekreacija

Ovacije za Đilda

U organizaciji Podružnice SUH-a Trogir, 21. rujna 2024. godine u Potravlju kod Sinja održane su 15. sportski susreti SUH-a Splitsko-dalmatinske županije. Intoniranjem himne i minutom šutnje za sve poginule i umrle hrvatske branitelje i umirovljenike otvoreni su sportski susreti uz prisutnost 210 članova. U ime domaćina skupu se obratio predsjednik trogirске podružnice SUH-a Ivan Bakica „Đildo“. Zaželio je svima dobrodošlicu i da igre proteknu u sportskom duhu i druženju.

Potpredsjednica SUH-a za regiju jug Asja Tomin prenijela je pozdravne poruke predsjednice SUH-a Jasne Petrović, naglasivši da je sport prelijepa aktivnost povezana s prijateljstvom i zdravim životom. Predsjednik Županijskog povjerenstva Splitsko-dalmatinske Županije Tonči Barada proglasio je otvorenima 15. sportske susrete porukom da danas glavnu riječ ima sport, a da se zaborave svakodnevne brige, te da svi uživaju u druženju.

Natjecalo se u četiri sportske discipline, pikadu, kartama, balotama i potezanju konopa. Pobjednici u pikadu za žene i muškarce je ekipa Trogira, dok je ekipa Žrnovnice slavila u balotama za žene i muškarce. U kartanju su naslov pobjednika osvojili ženska ekipa Trogira te muška ekipa Splita. U potezanju konopa bilo je jako napeto, neizvjesno i puno adrenalina te je ekipa Vrgorca pokazala najveću snagu i odnijela pobjedu.

Uslijedio je zajednički ručak, gdje su sudionici uživali u dobroj glazbi, pjesmi i plesu. Podijeljena su i priznanja podružnicama za sudjelovanje na igrama uz zahvale svima na dolasku, sportskom duhu, te je najavljeno da će organizator sljedećih sportskih susreta biti Podružnica SUH-a Žrnovnica. Ono što će definitivno svima ostati u lijepom sjećanju je i što je preko 200 SUH-ovaca u jedan glas pjevalo pjesmu „Lijepo ime Đildo“, te su desetominutnim pljeskom pružili podršku i zahvalili Ivanu Bakici na njegovom dugogodišnjem uspješnom vođenju trogirске podružnice i sjajnoj suradnji s članovima ostalih podružnica.

Tonči Barada

Proslava 30 godina od osnutka

Oko 140 članova i gostiju sudjelovalo je 3. listopada 2024. godine na proslavi 30. godišnjice osnutka Podružnice SUH-a Bjelovar. Toplim i veselim osmijehom sve sudionike su dočekali predsjednica podružnice Ana Široki i njezin zamjenik Nedeljko Kuštović, koji su svim prisutnima podijelili i knjižicu „Naših 30 godina“ koja govori o povijesti podružnice koja je osnovana u srpnju 1994. godine. „Počeci su bili teški, ali se trud isplatio“, kazala je u uvodu Široki. Riječ su nakon nje dobile i dvije najstarije članice od osnivanja podružnice, Angelina Belošević i Mira Gluck-Milošević, koje su iznijele svoja zapažanja o radu podružnice proteklih 30 godina.

Svečanoj proslavi prisustvovao je i župan Bjelovarsko-bilogorske županije Marko Marušić, te predstavnici Središnjeg ureda SUH-a, predsjednica SUH-a Jasna A. Petrović, glavni tajnik Igor Knežević, te izvršna tajnica Mira Hendija. Petrović je u svom obraćanju navela najvažnije uspjehe koje je SUH ostvario od svog osnutka prije 32 godine, poput povrata duga umirovljenicima vrijednog 11,5 milijardi kuna, mogućnosti izbora pri umirovljenju da li će osoba primati mirovina samo iz prvog ili oba stupa, povećanje cenzusa za besplatno dopunsko osiguranje, a mnogi nisu znali i da je upravo SUH

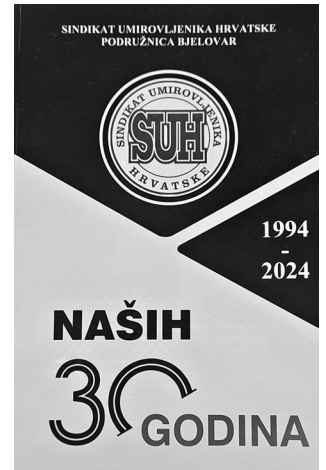
zaslužan što je HZMO umjesto da proda županijama ili privatnicima vlasništvo nad 31 nekretninom domova za starije osobe besplatno ih prenio na županije kao osnivače, čime su domovi konačno dobili mogućnost i da se prošire i prijavljuju na EU natječaje.

Župan Marušić je pohvalio suradnju sa SUH-om i na županijskoj i na nacionalnoj razini, te istaknuo kako županija podržava umirovljenike mjerama poput sufinanciranja prijevoza autobusom i vlakom te povećanja božićnica za umirovljenike s najnižim primanjima. Dodao je kako županija aktivno radi na proširenju kapaciteta Doma za starije u Bjelovaru te izgradnji novog Centra za starije osobe u Grubišnom Polju.

Knežević je kazao kako se Središnji ured bori za veće mirovine i prava, ali da SUH-ove podružnice na terenu također na svoj način bitno utječu na poboljšanje kvalitete života umirovljenika i starijih osoba, jer se upravo kroz druženja, izlete, posjećivanje bolesnih starijih članova sprječava socijalna izolacija starijih osoba. Zahvalio se i kolegici Široki što već 17. godinu uspješno vodi bjelovarsku podružnicu.

Nakon što su podijeljena priznanja, spomenice i zahvalnice, uslijedila je ukusna večera, a za vrhunsku zabavu pobrinuo se i bend KUD-a Golub predvođen pjevačem Dubravkom Kovačevićem. Svi su se rastali uz želje da se vide za 30 godina na 60. obljetnici podružnice.

I.K.

ZAGREB SUH-ovci na Gerontološkom tulumu

Na Međunarodni dan starijih osoba 1. listopada 2024. godine u zagrebačkom parku Josipa Jurja Strossmayera održan je 21. Gerontološki tulum. Oko 500 sudionika predstavilo je svoje aktivnosti na štandovima i na pozornici, a među njima bile su i članice dviju SUH-ovih zagrebačkih podružnica, Miroševac i Peščenica. Članice iz Miroševca plijenile su pažnju jer su bile obučene u narodne nošnje, a uz to su još i dijelile domaće prigorske kolače.

Članice iz Peščenice su pak na štandu izlagale svoje ručne radove koje izrađuju na radionicama u podružnici. Posjetiteljima tuluma su bili osigurani besplatni pregledi kao što su mjerenje tlaka i šećera, mjerenje vitamina i minerala, oksimetrija, spirometrija, itd. Na „tulumu“ je bio i gradonačelnik Tomislav Tomašević, a predstavnici HZMO-a pružali su informacije i savjete poput ostvarivanja prava iz mirovinskog sustava i mogućnostima rada uz mirovinu.

Melita Funda

TREŠNJEVKA SJEVER Na Festivalu susjedstva

U sklopu Europskog tjedna mobilnosti, Podružnica SUH-a Trešnjevka sjever sudjelovala je 22. rujna 2024. godine na manifestaciji „TRAKOŠČANSKA ZA SVE - Festival susjedstva“. Na jednom od štandova članice podružnice predstavile su svoje radove koje izrađuju na radionicama, ukrašene tanjure, tegle, čestitke, pa sve do sapuna različitih boja i kreacija.

Osam dana ranije članice su obilježile i Dan MO Stara Trešnjevka, a radionica izrade sapuna pod budnim okom voditeljice Višnje Havelke pobudila je velik interes, a na kraju i velike pohvale. U sklopu programa održala se i likovna radionica za djecu te na kraju koncert mladog pop benda. Velike zahvale idu kolegicama Dudi i Mariji te kolegi Joži koji je s velikim strpljenjem topio glicerinsku bazu, te predsjednici MO Stara Trešnjevka Anji Grgurinović koja je SUH-ovce pozvala da se pridruže ovoj akciji.

V.B.

DUGO SELO

aktivnosti

Treće mjesto za kotlovinu

Članice i članovi opet su bili vrijedni, skupili glave i rekli, mi možemo, hoćemo i moramo. Pa su članice Ana Babić, Ana Marić, Ankica Lončar i Gordana Elez Marić pekle „poderane gaće“ i oduševile nepca svih koji su odlučili kušati njihovo jelo.

Dečki su se pak natjecali u spremanju kotlovinu, te su osvojili treće mjesto i nagradu. Ni prvi ni zadnji put da su osvojili nagradu, ipak je sada već riječ o poluprofionalcima s puno utakmica u nogama. Bravo dečki! Mjesec dana ranije pun autobus, preko pedeset članova otišao je u Varaždin na Špancir fest gdje su uživali u prekrasnom okićenoj staroj jezgri nekoć glavnog hrvatskog grada, kao i lokalnim specijalitetima.

M.M.

Tradicionalna dugoselska manifestacija "Stara jela z Dugog Sela" ove godine održana je od 20. do 22. rujna 2024. godine, a dakako nije mogla proći bez ponude vrhunskih specijaliteta članica i članova SUH-a iz Dugog Sela.

VRBOVEC Nagradni izlet

Kao što je bilo obećano, sve vrijedne članice i članovi koji su sudjelovali u realizaciji sudjelovanja Podružnice SUH-a Vrbovec na manifestaciji „Kaj su jeli naši stari“, nagrađeni su putovanjem, točnije izletom u Daruvar od strane vodstva podružnice.

Tako su se 21. rujna 2024. uputili u razgledavanje tog grada uz pratnju vodiča, gdje su se upoznali s brojnim povijesnim činjenicama koje stoje iza gradskih znamenitosti. Nakon toga uslijedio je odlazak na izletišta Jankovac, gdje se nalazi i prekrasni planinarski dom, smješten na 475 metara nadmorske visine na sjevernoj strani Papuka. Uživali su u prekrasnim prizorima zelenila i visoravni.

Nakon umora trebalo je i odmoriti noge te napuniti baterije, pa se za ručak uživalo u lokalnom čobancu, nakon čega je uslijedila glazba i ples.

Z.H.

ZAGREBAČKA ŽUPANIJA Ljerka preuzela kormilo

Četiri mjeseca nakon što je postao predsjednik Županijskog povjereništva SUH-a Zagrebačke županije, Ivan Bašić morao se povući s tog mjesta zbog zdravstvenih razloga. Zbog toga je 26. rujna 2024. održana izvanredna iz-

borna skupština povjereništva, na kojem je Ljerka Vešligaj iz Dugog Sela izabrana za novu predsjednicu. Zamjenica će i dalje biti Vlatka Novosel iz Samobora.

SIKIREVCI Provod u prirodi

Čak osamdesetak SUH-ovih penzića okupilo se 8. rujna 2024. na izletištu Mlaka u Sikirevcima kako bi uživali u druženju na prekrasnom nedjeljni dan. Oni malo stariji su sjedili i pričali, a oni malo pokretniji igrali su na boće ili pikado. Nije nedostajalo zanimljivih anegdota, ali i priča o ozbiljnim temama poput niskih mirovina. Organizaciju i cjelokupnu pripremu druženja odradio je zamjenik predsjednika Podružnice SUH-a Sikirevci Antun Čivić.

Osim SUH-ovaca iz Sikirevaca, došli su i oni iz Kruševica i Jaruge. Bilo je lijepo i ugodno naći se na otvorenom, u prirodi, te su svi iskazali želju da se vrlo brzo organiziraju slična druženja, prije nego što dođe zima.

S.R.

SAMOBOR

Tečaj prve pomoći

U četvrtak 19. rujna Udruga SUH-a Samobor za sve zainteresirane organizirala je tečaj prve pomoći. Tečaj je održao dr. Slavko Lovasić u prostorijama Crvenog križa Samobor, gdje se okupilo četrdesetak osoba. Nakon završetka ljeta i uživanja u morskih radostima, članice su nastavile s redovitim aktivnostima, pa se tako organiziraju radionice gdje se izrađuju razglednice i čestitke, a redovito se vježba i nordijsko hodanje.

V.N.

U dvorani Gradske knjižnice Labin 30. rujna 2024. godine održana je izborna skupština Podružnice SUH-a Labin. Podružnica koja je doživjela renesansu i u članstvu i u aktivnostima otkad je na njezino čelo zasjela Eni Modrušan, odlučila je da se izabere novo „staro“ vodstvo na čelu s Eni i u sljedeće četiri godine. Zamjenica će i dalje biti Nada Križanac, a u Predsjedništvu Mija Golja te Zlata Bastijanić.

Na skupštini je sudjelovalo čak 188 članova, koji su nakon službenog dijela uživali u druženju, ali i u ukusnoj hrani, jer je bio organiziran švedski stol.

Osam dana ranije, 135 članica i članova posjetilo je otok Susak, jedinstvenu oazu mira na kojoj su jedino prijevozno sredstvo traktor i kariola (tačke). Uživali su u opuštajućoj atmosferi ovog mjesta

posebnog dijalekta i prekrasne izvorne narodne nošnje (minice), a iz kojeg je većina stanovnika 60-tih godina emigrirala u Ameriku.

E.M.

ĐAKOVO Dugo toplo ljeto

SUH-ovi penzići iz Đakova organizirali su 3. rujna 2024. druženje članova uz večeru i ples. Za živu glazbu pobrinuli su se Goran Popek, koji i inače svira i pjeva na tim druženjima, te na veliko zadovoljstvo prisutnih, pjevao je i zabavljao ih poznati pjevač Stjepan Jeršek Štef.

Četiri dana kasnije, 7. rujna, organizirano je sedmodnevno ljetovanje u Svetom Filipu i Jakovu. Vrijeme je bilo prelijepo, a i temperature zraka i mora bile kao da je sredina ljeta. Osim kupanja, jedan dan su iskoristili da posjete Zadar, gdje su prošetali starim dijelom grada, te posjetili neizostavne morske orgulje i „Pozdrav suncu“.

B.M.

SPLIT Prekrasno Vransko jezero

Pedeset članova Udruge SUH-a Split otputovalo je 14. rujna 2024. godine na jednodnevni izlet na Vransko jezero. Prekrasni prizori s vidikovca na jezero, ali i more u daljini, očarali su članove.

Na povratku je organiziran i ručak u restoranu Jadran –

Brodarica. Za juhu, miješano meso na gradele, pomfrite, salata i dva decilitra vina trebalo je izdvojiti samo 13 eura, što je za današnje cijene više nego povoljno. A uz ručak organizirana im je i glazba, pa su mnogi članovi i zaplesali.

A.T.

PEŠČENICA Opet prvaci Jarunskih susreta

U dvorani Osnovne škole Ivana Meštrovića na zagrebačkom Jarunu 28. rujna 2024. održani su 22. po redu „Jarunski susreti“, a članovi SUH-ove zagrebačke podružnice Peščenica i drugu godinu zaredom bili su ukupni pobjednici natjecanja u sportskim disciplinama! Malo je reći da su bili ponosni na svoj uspjeh, a nije izostala i zajednička fotografija s pobjedničkim peharom u ruci.

Nastavila su se i druženja članova podružnice svakog četvrtka uz kavicu, a 8. rujna organizirana je i zabava, gdje je veći broj članova uživao u plesu i glazbi.

TROGIR Hajdučka pjesma u Pragu

Članovi SUH-ove podružnice Trogir otišli su na petodnevni izlet u prijestolnicu Češke, gdje su boravili od 25. do 29. rujna 2024. godine. Članove je jako dojmila dobro očuvana stara gradska jezgra, praški dvorac Hradčani, Karlov most, starogradski trg i još puno drugih znamenitosti.

Svakako će im u sjećanju ostati i vožnja brodom rijekom Vltavom. Kao šlag na kraju, posjetili su i čuvenu pivnicu Flek, gdje je nekolicina splitskih studenata 1911. godine donijela odluku o osnivanju nogometnog kluba Hajduk. U pivnici se večeralo, a onda i zapjevala pjesma nek' Hajduk živi vječno, kao i druge hajdučke pjesme.

T.B.

Zagrili dobar stres!

Prema relevantnom istraživanju sa Sveučilišta Maryland, ako je vaš krvni tlak jako povišen, možete fizički ostarjeti i do 20 godina u odnosu na vaše vršnjake. Ako ste pak u svojoj obitelji imali bake i djedove koji su doživjeli 80 godina, najvjerojatnije ćete živjeti 4-5 duže od 80 godina. Ako živite na selu, velika je vjerojatnost da ćete živjeti pet godina duže nego da živite u gradu.

Zašto neki ljudi stare brže od drugih? Svatko od nas ima tri različite dobi u jednoj: kronološku dob (označenu kalendarom), biološku dob (starenje tijela) i psihološku dob (koliko staro djelujemo i kako se osjećamo). Nedavna istraživanja pokazuju da životna vitalna energija može biti očuvana do kasne životne dobi. Mnoga pogoršanja za koja se nekad okrivljavao proces starenja, ustvari su uzrokovana bolešću. Primjerice, ateroskleroza (otvrdnuće arterija) dugo se smatrala normalnom pojavom tijekom starenja. Danas se zna da je to bolest uzrokovana kemijskom neravnotežom.

Postoji i dobar stres

Važan čimbenik u procesu starenja je stres, međutim, stres u malim dozama je dobar i potreban. Prema nekim istraživanjima, časne sestre rjeđe pate od srčanih oboljenja, karcinoma i želučano crijevnih poremećaja u odnosu na ostale žene. Također, one rade i nakon 65. godine i duže žive.

Bitan je i okoliš u kojem živimo. Primjerice, koža oštećena od sunca postaje suha, hrapava, opuštena i naborana. Ljudi koji žive u toploj, vlažnoj klimi imaju kraći životni vijek. Prijevremena pojava sijede kose može biti uzrokovana neodgovarajućom prehranom u ranom djetinjstvu, nedovoljno aktivnom ili prekomjerno aktivnom žlijezdom štitnjačom, mentalnim ili fizičkim šokom.

Kad sluh slabi

Određeni stupanj gubitka sluha je dio procesa starenja. Međutim, neke bolesti često pogoršavaju situaciju. Što se tiče spolnog života, liječnici se uglavnom slažu da su problemi koji

dolaze u zreloj dobi u veliko mjeri psihološke prirode (određeni postotak problema je i fizičke prirode). Ispitivanja su pokazala da je 70 posto zdravih, oženjenih muškaraca i žena seksualno aktivno i nakon 70-e godine života.

Može li se išta učiniti kako bi se spriječili ili usporili učinci starenja? Može, naravno, zdrava prehrana i tjelovježba. Postoje dokazi da izbjegavanje velikih količina hrane može biti od pomoći. Izbjegavanje prekomjerne tjelesne težine ima višestruke zdravstvene koristi.

Odgodite starenje

Tjelovježba usporava proces starenja. Od 30-e godine života zanimanje i sposobnost za intenzivni fizički napor počinje se smanjivati. Kardiolozi kažu da kućanski poslovi i ostale fizičke aktivnosti, a ne hormoni, mogu biti jedan od primarnih razloga zbog kojih ženama uspijeva izbjeći teže oblike ateroskleroze sve do vremena nakon menopauze.

Neki znanstvenici smatraju da ključ za brzinu procesa starenja leži u tjelesnom imunološkom obrambenom sustavu, to jest u nedostatku otpornosti prema mikrobima ili nekim kemijskim supstancama koje napadaju organizam i da se na taj način može objasniti zašto neki ljudi stare brže od drugih. Osim ovog, postoje i neka druga teorijska objašnjenja. Tako, primjerice, neki znanstvenici objašnjavaju to nasljednim osobinama. Oni vjeruju da smo svi rođeni s jednim unutrašnjim biološkim satom, koji je programiran tako da otkucava određeni broj godina.

Sreća je najbolja životna suputnica

Ipak, možda je od svih čimbenika najvažniji stav koji imamo prema starenju. Jedan je filozof rekao: "Onaj tko je mirne prirode i tko je sretan, rijetko će osjećati pritisak godina. Ali, onaj tko ima naprasitu narav, njemu će i mladost i starost biti podjednako opterećenje."

dr. Ivo Belan

IGRICE ZA STARIJE Želite očuvati pamćenje?

Šah, Bingo, rješavanje križaljki, kartanje, rješavanje zagonetki pomažu očuvati vitalitet sjećanja, pokazala su istraživanja. Stoga se igranje društvenih igara preporuča osobito starijim osobama. Osobe koje često igraju šah, imaju bolje pamćenje i njihove kognitivne funkcije mozga su naprednije.

Partija šaha zlata vrijedi

Tim znanstvenika sa Sveučilišta u Edinburgu proveo je unatrag nekoliko godina reprezentativno istraživanje na uzorku većem od tisuću ljudi. Svi sudionici u tom istraživanju rođeni su 1939. godine. Cilj istraživanja bio je pokazati postoji li ikakva veza između igranja društvenih igara i kognitivnih sposobnosti igrača. Potvrđeno je da postoji te da oni ljudi koji vole igrati društvene igre, imaju bolje pamćenje i brže razmišljaju.

Šecite u prirodi, bez pametnog telefona

Dr. Drew Altschul s Fakulteta za psihologiju i filozofiju Sveučilišta u Edinburgu poručuje da svim osobama 70+ igranje društvenih igara može sačuvati dobro mentalno zdravlje, poboljšati memoriju i uopće da pozitivno djeluje na očuvanje kognitivnih sposobnosti. Ono što znanstvenicima predstoji kao izazov je da dokažu koje su društvene igre bolje i moćnije u očuvanju pamćenja. Ne

treba zaboraviti da su bitni preduvjeti za zdrav mozak dobra opća fizička spremnost, nepušenje, nepijenje alkohola, zdrava prehrana i fizička aktivnost. Vrlo je bitan i digitalni minimalizam: svjesnost, umjerenost i odbacivanje nepotrebnog ometanja.

Melita Funda

UMIROVLJENIČKI VLAK BEZ VOZNOG REDA

Svi znamo da život nije beskonačan i jednom će završiti. Možda ne možemo utjecati na to koliko ćemo dugo živjeti, jer je to, po nekim teorijama, upisano u našem biološkom satu, ali zato možemo utjecati na kvalitetu našeg života. Negativne emocije i nezadovoljstva stvaraju frustracije koje dugotrajnim djelovanjem izazivaju bolesti. Po današnjim saznanjima većina bolesti je psihosomatska. Izvori stresa svuda su oko nas. To može biti zbog gubitka voljene osobe, razvoda, gubitka posla, neslaganja u obitelji, pa čak i gužve u prometu. Svi ti događaji djeluju stresno na naše zdravlje. Stresni su i lijepi događaji, poput vjenčanja, rođenja djeteta ili obiteljskih okupljanja. Procesi su to koji čak i kod najzdravijih ljudi izazivaju određene promjene u smanjenju fizičkih i psihičkih sposobnosti.

Znanstvenici kažu da se bez stresa ne može živjeti, jer kad ga je premalo nedostaje nam motivacije, a kad ga je previše, uništava nas tjelesno i psihički. Najbolja je zlatna sredina, kad je količina adrenalina u našem tijelu zdrava i motivirajuća. Naše tijelo je dizajnirano za kretanje i ukoliko bi se rješavali nakupljenog stresa, usred stresnih situacija, fizičkom aktivnošću, postigli bi reakcije u tijelu koje bi dovele do prirodnog, dobrog raspoloženja.

Svaki trenutak našeg života beskrajno je kreativan i univerzum je beskrajno izdašan. Pablo Picasso svojim je neprekidnim stvaralačkim radom, ali i sentimentalnim životom, mnogima dao primjer kako se može živjeti dugo i uvijek biti u koraku s mladima. Dokazano je da bavljenje raznim hobijima pomaže starijim osobama i doprinosi njihovim psihičkim relaksacijama. Bez obzira bavite li se nekim sportom, družite s generacijski bliskim osobama, kuhate za sebe i prijatelje, šivate, slikate ili šetate, svaki je hobi koristan za ukupno zdravlje. Jedan poznati kuhar davno je izjavio da je kuhanje poput slikanja ili skladanja. Boje i tonovi zamjenjuju okuse i mirise. Mudrost je u tome na koji ćeš ih način kombinirati.

Tko tvrdi da je šivanje rad bez sudjelovanja razmišljanja taj još nikada nije uspio savladati uzbudljiv trenutak kad od jednog komada tkanine isiječeš odgovarajuće dijelove i ponovno ih spojiš u novu cjelinu koja treba da predstavlja odjevni predmet. I najsmjelija žena se pomalo pribojava uzeti škare u ruke i početi s krojenjem. Naravno, rutinirane amaterke ovaj problem lako savladaju. Za njih krojenje i kraj ne predstavljaju misteriju s hijeroglifima na krajnjem arku. Krojenje često postaje prava strast, a šivanje kreativno izražavanje i odmor poslije napornog radnog dana. Nije čudo što se mnoge veoma inteligentne žene s puno uživanja i strasti predaju ovom hobiju. Sve te aktivnosti mogu pomoći da osobe treće životne dobi ne budu usamljene i dementne.

Prije nekoliko dana, nešto prije podneva, na putu prema dućanu u mom zagrebačkom kvartu, iz daljine sam primijetila stariju gos-

pođu naslonjenu na kolica-hodalicu. Stajala je i osvrtna se oko sebe. Krenula sam prema njoj i kada sam joj prišla, ona me upitala da li znam gdje je Papova ulica. Odgovorila sam joj da znam i da ju mogu odvesti do te ulice. Rekla je da joj samo pokažem kako doći do nje. Pokazala sam joj jednu zgradu i rekla da ide uz nju i na kraju da skrene desno pa će ugledati crkvu. Nasmiješila se i rekla: „O, da crkva... a preko puta je Papova!“ a onda se nagnula prema meni i rekla „Znate, malo sam se izgubila!“ Ovo je samo jedan od niza primjera kako je teško starijim osobama kada se izgube u, do jučer, poznatom prostoru. Nažalost sve je više starijih žena i muškaraca. Žive sami i zaokupljeni su mislima kako preživjeti s malom mirovinom. Neki su dementni. Sredinom rujna 82-godišnja žena poginula je u Zagrebu prelazeći kolnik izvan obilježene pješačkog prijelaza. Postavlja se pitanje, zašto se sama uputila na taj rizičan prijelaz preko ceste? S kim je živjela? Je li se netko o njoj brinuo? Stariji ljudi su katkad poput male djece. O njima se mora netko brinuti, ukoliko nisu sposobni sami o sebi skrbiti. Taj tužni događaj me podsjetio na jedan tekst, objavljen u dnevnom listu prije nekoliko godina. Pisali su o četverogodišnjem dječaku, koji je odjeven samo u laganu pidžamicu lutao noću ulicama jednog velikog grada. Umjesto da spava, dječak je napustio roditeljski dom i pri prijelazu ulice na njega je naletio auto. Na putu do bolnice dječak je preminuo. Tada su se svi zgražali nad tužnom sudbinom jadnog djeteta. Nažalost, takva vijest je postala svakodnevna stvarnost i nešto uobičajeno, pogotovo kada se radi o osobama starije životne dobi.

„Promatrajući po Jadranu umirovljenike iz Japana, SAD-a i iz raznih europskih zemalja, razmišljala sam o našim umirovljenicima koji si sa svojom mirovinom ne mogu priuštiti odmor na obali našega mora“

Prije nekoliko dana odlučila sam, nakon puno godina, u Zagreb iz Splita doputovati vlakom. Iskoristila sam pogodnost vladinog pilot-projekta koji će se provoditi do 31. prosinca ove godine, a po kojem umirovljenici i osobe starije od 65 godina mogu besplatno putovati vlakom. Prema podacima iz HŽ Putničkog prijevoza od početka ove godine do mjeseca kolovoza, ostvareno je preko 700.000 besplatnih putovanja vlakom. Ovaj projekt besplatnog prijevoza vlakom za umirovljenike diljem Hrvatske svakako ima i socijalnu komponentu, jer se njegovim provođenjem bar donekle olakšala financijska situacija osoba starijih od 65 godina. I kao za

svaku inicijativu, tako i za ovaj projekt, bilo je do sada kako pozitivnih, tako i negativnih komentara.

Tijekom mog nedavnog putovanja vlakom od Splita do Zagreba, u kupeu je bio i jedan bračni par iz Splita. On umirovljeni kirurg, a ona umirovljena odvjetnica. Iz Splita, gdje žive, od siječnja ove godine često su se za putovanje vlakom u Zagreb, gdje im žive kćerka i unuk, koristili pametnom karticom za besplatnu vožnju vlakom. Oboje imaju samo pohvale i nadaju se da će se ovaj, za sada pilot-projekt, nastaviti i od prvog siječnja sljedeće godine. U vlaku je bilo dosta starijih osoba i rekli su da je prednost vlaka u odnosu na autobus, što se možeš prošetati i što je dostupan WC. Vožnja vlakom bila je ugodna, unatoč tome što je vlaku do Zagreba trebalo skoro 9 sati! Bilo je i inozemnih turista, koji su poput mene promatrali mjesta i prirodu kroz koju je prolazio vlak.

Bajkoviti su bili prizori bujne šume, prošarane raznolikim bojama jeseni, izrasle iz dalmatinskog i ličkog kamena. Nažalost, na našim prugama, osim u dva ljetna mjeseca, nema dovoljno vlakova i vozni red nije prilagođen putnicima. Nekada su mnoga mjesta bila bolje povezana sa željeznicom i vlakovi su bili puni putnika. Prije odlaska vlakom iz Splita prošetala sam se istočnom obalom i splitskom rivom. Jedva se moglo kretati od brojnih turističkih povorki predvođenih turističkim vodičima. To su uglavnom umirovljenici iz cijeloga svijeta. Promatrajući umirovljenike iz Japana, SAD-a i iz raznih europskih zemalja, razmišljala sam o našim umirovljenicima koji si sa svojom mirovinom ne mogu priuštiti odmor na obali našega mora. Unatoč teškom financijskom položaju, većina umirovljenika nije motivirana za izlazak na prosvjed koji, navodno, nije uperen ni protiv koga, već je, kako to kažu organizatori, prosvjed protiv siromaštva. Nažalost mnogi umirovljenici, s kojima sam razgovarala, ne vide da izlaskom na taj prosvjed mogu očekivati bilo kakvo poboljšanje svog umirovljeničkog položaja.

Drenka Gaković

Rad nakon 65 godina

Pitanje: Imam navršениh 65 godina i 15 godina staža i nakon toga radim na ugovor o radu. Kad napunim 65 godina poslodavac očekuje moj odlazak u mirovinu, iako ja želim nastaviti raditi i dalje iz financijskih razloga. Da li me poslodavac ima pravo otjerati u mirovinu? Nigdje ne mogu pronaći promjenu zakona po kojem imam pravo nastaviti raditi do navršениh 68 godina, ako želim i da me poslodavac nema pravo otjerati u mirovinu. Na koji zakon i članke se mogu pozvati kod pregovaranja s poslodavcem. **(L.B., Zagreb)**

Odgovor: Prema odredbama članka 112. stavak 1. točka 6. Zakona o radu, ugovor o radu prestaje sa navršениh 65 godina i 15 godina mirovinskog staža, osim ako se poslodavac i radnik drugačije ne dogovore. Dakle, jedina mogućnost da ostanete raditi i nakon toga jest da se dogovorite. Poslodavac nema obavezu da Vas zadrži u radnom odnosu.

Propis odnosno Zakon o radu je izmijenjen samo u tom smislu da se može dogovoriti nastavak ugovora o radu, ali to nije obaveza poslodavca. Pokušajte se dogovoriti s poslodavcem. Radi Vaše informiranosti podsjećamo da postoje određene manje razlike kada su u pitanju produženi radni odnosi u državnim i javnim službama, ali se u tom sektoru radni odnos regulira putem odluka i rješenja.

Plaćanje pregleda

Pitanje: Moje pitanje se odnosi na nadoknadu troškova pregleda u poliklinici Croatia osiguranja. Već dvije godine imam ortopedske probleme, ali moja liječnica kaže da to nije ništa i „da su to godine“. Ne želi me uputiti na preglede. Zato sam bila prisiljena sama otići privatno kod ortopeda i to sama platiti jer mi se stanje pogoršava. Da li HZZO nadoknađuje troškove tih pregleda? **(P.G., Rijeka)**

Odgovor: U sustavu zdravstvene zaštite i obaveznog zdravstvenog osiguranja u RH određeno je (uz neke iznimke), da liječnik opće prakse, tj. obiteljski liječnik procjenjuje Vaše zdravstveno stanje i daje uputnice za specijalističke preglede. Sukladno tome HZZO plaća usluge pregleda i liječenja za one zdravstvene djelatnike i ustanove s kojima ima ugovor i u kojima možete obaviti pregled temeljem uputnice. To znači da tamo idete s uputnicom Vašeg obiteljskog liječnika na specijalistički pregled, pa to ne morate platiti. Ukoliko idete sami nekom liječniku bez uputnice, tada sami i plaćate. Izniman je slučaj kada HZZO nadoknađuje preglede i kod „privatnika“ jest kada imate uputnicu s naznakom HITNO, a ne uspijevate dobiti pregled kod ugovorenih partnera HZZO-a. Hitnost mora biti naznačena

na uputnici, a ugovorni partner HZZO-a vam mora upisati datum pretrage koju kod njega možete obaviti pa je vidljivo da pretragu trebate predugo čekati. Svakako prvo morate pokušati obaviti pregled kod ugovorenog partnera HZZO-a. A tek nakon toga imate pravo otići „privatniku“ i tada će Vam HZZO nadoknaditi trošak. U pravilu to znači da platite uslugu i tražite povrat novca od HZZO-a.

Jednokratna pomoć Vlade

Pitanje: Moja mirovina koju sam dobila u rujnu iznosi 854 eura. Tu je uračunata i razlika iz srpnja. Bez uračunavanja te razlike, mirovina mi iznosi 810 eura. Još sam platila i više poreza. Da li imam pravo na pomoć Vlade od 60 eura jer mi je mirovina stvarno manja od 840 eura? **(C.Z., Viškovo)**

Odgovor: U „ukupno mjesečno mirovinsko primanje“ isplaćeno u rujnu, kako je to propisano Odlukom Vlade, ulaze i razlike za mirovinu iz srpnja. Odluka Vlade od 6.9.2024. (Narodne novine broj 104/2024) određuje da se kao temelj uzima ukupno mjesečno mirovinsko primanje isplaćeno u rujnu. Zbog toga niste u kategoriji osoba koje će dobiti 60 eura, jer vam je ukupno mirovinsko primanje u rujnu veće od 840 eura.

Mirovina i OPG

Pitanje: Umirovljenik sam, ali bi paralelno htio postati osnivač Obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva. Da li to mogu? Da li mogu biti zaposlen u OPG-u i primiti mirovinu. **(Z.L., Belišće)**

Odgovor: Prema važećim propisima možete biti nositelj OPG-a i kao umirovljenik i nema zapreke za to. Glede Vašeg radnog odnosa u OPG-u, propisano je da se mirovina ne obustavlja umirovljenicima ukoliko rade najviše do 20 sati tjedno. Prema tome nema zapreke da se zaposlite kao radnik u OPG-u na navedeni način. Međutim vodite računa o tome da se kod prijave OPG-a uzima da nositelj radi određeni broj sati i kao zaposlenik čime bi ispunili već određeni broj sati rada. Savjetujemo Vam da se o postupku upisa OPG-a raspitate kod Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, a posebice o statusu nositelja u pogledu opsega radnog odnosa.

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo pravosuđa, uprave i
digitalne transformacije

Projekt „Pravni savjeti za starije osobe –
pomicanje granica“ financiran je sredstvima
Ministarstva pravosuđa, uprave i digitalne
transformacije.

pravni
savjeti

Odgovara:
Štefica Salaj
dipl. pravnik

Besplatno
pravno
savjetovanje
za članove
Sindikata
umirovljenika
radno vrijeme:
ponedjeljak,
srijeda, četvrtak,
petak: od
9 do 13 sati;
utorak: od
9 do 16 sati.
Telefon:
01/4615-797;
e-mail:
suhsavjetovaliste
@gmail.com
ili
[https://www.suh.hr/
savjeti/pitaj-pravnika/](https://www.suh.hr/savjeti/pitaj-pravnika/)

Branko Macanga, predsjednik Podružnice SUH-a Đakovo

Ujedinjeni umirovljenici „pomeli“ bi sve

„Živim sam i s mojom mirovinom sam relativno zadovoljan. Ali, u globalu, kada vidim ostale umirovljenike, mogu samo jedno reći: sramotno, bijedno!“

Nakon dugogodišnjeg vođenja Podružnice SUH-a Đakovo od strane Željka Kovača, od lipnja tu funkciju obavlja Branko Macanga, 75-godišnji umirovljenik. U Đakovu, gdje se rodio, završio je osnovnu i srednju školu, a zatim je u Beogradu završio Filozofski fakultet smjer Pedagogija i psihologija. Oženio se već kao apsolvant, a s pokojnom suprugom Blaženkom, koja je preminula 2013. godine, dobio je troje djece. Najstariji sin Danijel (52) koji radi u HVO-u kao civil te će uskoro doktorirati informatiku ima kćer Anamariju (27) koja je također informatičarka i sina Stjepana (18) koji je baš nedavno nastupio na Svjetskom prvenstvu u skateboardu.

Drugi Brankov sin Davorin (48) živi u Njemačkoj i nema djecu, a kćer Dajana (43) ima sinove Romea (19) i Ivana (14). Branko nam kaže kako je radni vijek proveo raznoliko i šaroliko, ali ipak uglavnom radeći u školi.

„Nakon izlaska iz JNA 1975. nisam kao apsolvant mogao dobiti posao u Đakovu, nego u Babincu, mjestu na relaciji Varaždin – Maribor. Tako mi se u Varaždinu rodio drugi sin, Davorin, ali iste godine smo se vratili u Đakovo, gdje sam se zaposlio u Srednjoškolskom Centru kao programer, a volonterski sam vodio Političku školu, da bi iduće godine prešao u Općinski Komitet SKH kao politički radnik i voditelj političke škole. Tu sam ostao do 1986. kada na mjesto sekretara dolazi čovjek kojem sam se zamjerio jer sam krstio djecu u crkvi te sam to i javno rekao.“

Zato je prebačen s tog radnog mjesta u Društvo Naša djeca, gdje je radio do travnja 1991., kada je ugašeno to radno mjesto. Bio je nezaposlen te iste godine otišao u Njemačku kod ženinog brata te je do 1994. radio sa suprugom u Njemačkoj, kada se vraća u Đakovo.

„Prvo sam u Đakovu radio privatno u autopravnici, a onda od 1996. kod prijatelja u drugoj autopravnici, kao obični djelatnik. No, 1998. dobivam posao ped-

agoga u O.Š. Sjever (treća O.Š. u Đakovu), da bi nakon 10 godina prešao u O.Š. Matija Gubec u Piškorevce (selo pokraj Đakova). Tu ostajem do mirovine 2015. dakle, 40 g, radnog staža i 65. godina života! Kada sam otišao u mirovinu, neugodno sam bio iznenađen jer umirovljenici nisu jedinstveni, postoje udruge i političke stranke. Od tada se borim za jedinstvo umirovljenika jer bi ujedinjeni „pomeli“ sve. Ali, to je „utopija“ jer su pojedinci ma sitni osobni interesi iznad globalnih!“, kazao je Branko.

Kaže kako se na poziv prosvjetne savjetnice odlučio učlaniti u Hrvatsku stranku umirovljenika, a istovremeno i u SUH, jer je dosadašnji predsjednik Željko Kovač njegov dugogodišnji prijatelj. U lipnju ove godine na Kovačev nagovor prihvatio je da bude predsjednik podružnice, s tim da Nada Duhović bude njegova zamjenica, ujedno i tajnica i blagajnica.

„Dosta vremena smo potrošili na uređenje prostorija, kao i na tehničke stvari, odobrenje, potpisi, računalo, Internet, suradnja s Maticom umirovljenika, kao i s invalidima rada, te udrugom slijepih, jer smo svi u jednoj zgradi. Tako da smo tek 8. kolovoza organizirali druženje uz večeru i ples, gdje je bilo oko 100 umirovljenika“.

U planu mu je, kaže, nastaviti s uobičajenim aktivnostima podružnice, a to su borba za poboljšanje statusa đakovačkih umirovljenika, povećanje broja članova, organiziranje druženja, izleta, ljetovanja, kao i organiziranje pomoći u nabavci ogrjeva. O trenutnom materijalnom položaju umirovljenika kaže: „Živim sam i s mojom mirovinom sam relativno zadovoljan. Ali, u globalu, kada vidim ostale umirovljenike, mogu samo jedno reći: sramotno, bijedno!“

Iako ima puno neriješenih pitanja u vezi umirovljenika i starijih osoba, među njegovim članstvom glavna tema je bijeda te populacije.

„Ne vjerujem ovoj, ja ju zovem

kra-de-ze Vladi i organizaciji! Rekao sam već da je položaj umirovljenika, njihov status i tretman više nego sramotan, bijedan, izvan ljudskog dostojanstva. Sadašnji Predsjednik HSU-a, Veselko Gabričević se borio za 13. mirovinu, što bi bilo i normalno da dobijemo, ali on je sada ušao u Sabor. Već sam rekao, najvažnija promjena bi bila da se umirovljenici ujedine. No, to je samo sanak pusti i utopija. Jednom sam na Facebooku napisao: kada bi mi nudili da biram, da uđem u Sabor ili da se umirovljenici ujedine, izabrao bih ovo drugo. Najskrenije to kažem. Jer, slava i novac su prolazni kao i mi“, odrješito će Branko, dodavši i kako povećanje mirovina ne smije biti u postotku, nego linearno, onome tko ima najmanje, njemu treba povisiti najviše.

Intervju smo odlučili završiti s malo lakšim temama pa smo ga pitali kako provodi slobodno vrijeme.

„Otkad sam u mirovini, jednostavno nemam vremena za sve. Dani idu, a godine lete. Dopodne sam na druženju s prijateljima uz kavu i belot, uglavnom kuham sam, u kući uvijek ima posla, a preko ljeta idem na bazen, plivam, vozim bicikl, šetam, jednom mjesečno je druženje uz ples, zatim odlazak na more i sl. A najveći hobi mi je šah, u Đakovačkom klubu sam sada najstariji, ali još uvijek sam među 10 najboljih u Đakovu Imam titulu FM – Fide majstor! Igram ga 59 godina, čak sam zamislio da napišem knjigu „Mojih 60 godina šaha i ostalih sportova“.

U mladosti je trenirao nogomet, bio je i omladinski prvak Đakova u stolnom tenisu kao i šahu i to 1968., a zadnjih 25 godina igra tenis.

„Dakle, držim se onoga, u zdravom tijelu, zdrav duh. I hvala bogu, zdravlje, koje mi je sada glavni prioritet, me dobro služi. Osim toga, volim se šaliti, najviše na svoj račun, pa kad sam u velikom društvu, zabavljam ih pričanjem viceva“, za kraj će nam Branko.

Igor Knežević